

AZ ASSICURAZIONI GENERALI 1881. évi mérlege.

Nyereség- és veszteség-számla az A mérleghez (1881.)

Table with columns for 'A tétel neve', 'Bevételek', 'Kiadások', and 'Összes'. It details financial transactions and balances for the year 1881.

Nyereség- és veszteség-számla a B mérleghez. Életbiztosítási osztály. (1881.)

Table with columns for 'Bevételek', 'Kiadások', and 'Összes'. It details financial transactions and balances for the life insurance department in 1881.

AZ ASSICURAZIONI GENERALI vagyonállása 1881. december 31-én.

Large table with columns for 'VAGYON' (Assets) and 'TEHER' (Liabilities). It provides a detailed breakdown of the company's financial position as of December 31, 1881.

a triestini Assicurazioni Generali központi igazgatósága: Dr. Maurogonato L., Baró Mompurgo József, Baró Ralli Ambr., Segré V., Dr. Calabi R., Goldschmiedt L. A vezértitkár: Marco Besso.

Magyarországi főigazgatója Budapest, Dorottya-utca 10. szám, az intézet saját házában.

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 6 frt... Coupan a VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 8 frt... Coupan a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre 6 frt...

19-ik szám 1882. BUDAPEST, MÁJUS 7. XXIX. évfolyam

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ MELLSZOBRA.

A bécsi nemzetközi műkiállításán, hol a nagy és kis nemzetek s festő iskoláik egy új versenye nyílt meg... Erzsébet királyné mellszobra Marquet de Vasselot francia művész által faragott.

Tizian, Rembrandt, Rubens, Van Dyk, Laroche Pál stb. első rendű művészek nem kicsinyítették. S valóban, ha igaz, hogy minden művészetnek első és főtárgya az ember, hogyan lehetne kicsinyíteni a művészet azon ágát, mely az ember lelki életének, jellemének s egész erkölcsi mivoltának kiabrázolására...

mint a festőtől. De viszont annyival közelebb az eszményítés; s arc-másolat, színekkel vagy vésővel, ép annyi tért nyújt az eszményítésre, mint az igazságra. Különösen oly magában is eszményi alak ábrázolásánál, mint Erzsébet királyné.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ MELLSZOBRA MARQUET DE VASSELÓTTÓL.

Marquet de Vasselot kiváló művész, a képzőművészetek legnehezebbikében, a véső teremtő munkájában, melynek aránytalanul ritkábbak a hivatottjai, mint a könnyebben kezelhető eseteknek. Mi is dicsekedhetünk ugyan egy Izsóval, egy Huszárral, egy Kis Györggyel; de a Thorwaldsenek és Canovák oly ritkán teremnek, mint az aloe nyílásai. S a kevesek közt, kiket a szobrászat muzsája e században csókjával ilhett, a neveztek francia művész méltán foglalja el az első helyek egyikét.

Erzsébet királyné nem sok művészeket ült, arcképhez is. Tudunkra a magyar művészek közül Zichy Mihálynak és Wagner Sándornak jutott ily szerencse; amaz a Deák ravatala mellett ábrázolta a felségesszonyt, emez nagy álló képet festett róla; mindkét mű nemzeti muzeumunk tulajdona.

A bécsi műkiállítás alkalmából a minap jegyezte meg Trefort miniszter, Ipolyi püspök-höz intézett levelében, hogy a magyar osztályban merőben hiányoznak az arcképek, mintha művészeink kicsinylenék a festő művészet az ágát, vagy éppen méltóságukon alul állónak tartanák arcképeket festeni. Holott Michel Angelo,

annyi tisztelet és hódolat tárgya, mint bárhol a honyi megy. Franciaországban is, hol szoros inkognitója daczára, egész Páris érdeklődését s bálmulatát magára vonta. A folyó év tavaszán, mikor, Angliából visszatérve, huzamosabban időzött a francia metropolisban, a párisi lapok tele voltak a mindenkit meggyerő s mégis oly méltóságos fejedelmi asszony magasztalásával. Az állam és társadalom legelső, a művészet kitünőségei versenyeztek kegyeiért. A jótékony-ság pedig, melynek anyala mindenütt nyomon kíséri lépteit, nem egy titkos jótétét jegyezte be aranykönyvébe.

Erzsébet királynő, bár nagyanya már, most is élete virágkorában van. Ifjabbkori — s egy időben veszélyesnek tartott beteg-skedéséből, mely miatt a Közép-tenger déli szigeteire, Korfuba stb. küldték orvosai — nem csak teljesen kiépült, de egészen visszanyerte egykori üdőségét s csaknem lánykori rugalmasságát. Mint tudja van, különös örömet találja a lovaglás és vadászat nemes sportjaiban, de ép annyit a könyvekben és gyermekeiben is. Kivételes nő minden tekintetben, minők, trónon vagy nem trónon, mindig feltűnnek a világban s számot tesznek az emberek figyelmében; kivált ha a bőkezű természet még azt az adományt is — melynek becsét sem férfi, sem nő nem kicsinyelte soha, akár birt vele, akár nem, — a szépséget is oly nagy mértékben adja nekik, mint Erzsébet királynénak.

Szépsége feltűnőbb vonásaiól páratlanul dús hajját, az arcán előmlő bájt, ajkai üde mosolyát a szobrász is vissza tudta adni; de a szemben tükröző szívjóságát csak félig varázsolhatja elő a vész, — az arcszín olvadó varázsát s mindig üde rózsáit: éppen nem. Erről le kell mondania a művészet e különben oly dicső ágának. Ám a szobor a nélkül is szép s meglepő. A ki látja s nézésébe elmerül, míg előtte meg-elevenednek a vonások s a kö mosolyogni kezd: nem könnyen fordul el ismét tőle s ha elfordult, sem hamar felejtí el.

—á—

A PACSIRTÁHOZ.

Pacsirta, pacsirta, rajta, énekelgess!
Ég és föld mosolyog nyájias énekedhez,
Én is fölvidulok s ugyan füttyürészek...
Hej pedig de ritkán visz reá a lélek.

Jó kedved hangjára ki maradna zordon?
Ki ne hagyná minden bújást, gondját otthon?
Ki ne látná ismét szépnék a világot?
Ki ne szakítana magának virágot?

A szegény utazó, ki amott közelget,
Szaporábban lépked friss dalaid mellett,
Azt hiszi otthon jár, szülőföldjét látja,
S megkerül lelkének sok régi ábrándja.

Nekem is oly kedves, ismerős a tájék,
Ösvényein mintha nem először járnék,
Ezt a tanyát itten, azt a várost ottan,
Mintha láttam volna, s viszontlátnám mostan.

Elhalad az utas, köszönünk egymásnak,
Üdvözöl szavaink csengők és vidámak,
Mintha mi is régi ismerősök volnánk...
S aztán is még soká gondolunk együtt rád.

Fris szőlő fujdogál, a tavasz még hátra,
Nem igen találom mezei virágra...
Minek is? csak te zengi, pacsirta felettem
S a virág, a virág megterem szivemben.

DALMADY Győző.

A VASUT.

Egyre járok, nincs szünetelém,
Mégis félek, hogy itt-ott elkésem;
Czélom közel s mégis messze távol,
Mintha futnék üldözők zajától.

Egyre kérdem: hol lesz nyugovásom?
S a végpontot sehol sem találom.
Átesapok a zuhógó folyókon,
S fölülülni még sincs benne módom.

Föltörök a hegyek tetejére,
Onnan nézek le a sík vidékre.
Arany kalász ringatózik rajta,
Főhallik az arató nép dalja.

Viruló völgy, ölében a tavak,
Csalogatva réám mosolyganak.
Egy-egy kis ház, virágok körülle,
Szerető pár ablakának ülve.

Hangos erdő merengeni szólít
Járjam én is arnyas folyóit!
Oh ti hívó, csalogató képek!
Más utja van a köteleességnek!

S átszáguldok a homokos síkon,
Vad viharral kemény harcrom vívom.
S míg a zugó fürgeteg kifárad
S ugy fekszi meg a pusztai ágyat:
Újra erdő koszorúzza pályám
Messze, messze más vidék határán.

Rózsás alkony száll le a határra,
Nyugalomra dől a fáknak árnya;
Nyugalomra tér a mező népe,
S ott hagy engem magamat az éjbe.

Sötét éjjel ezer csillag bámul
Rám az ének fénylő magasából.
Csend az éjben, csend a messze tájon,
Ünnep van most az egész világon!

S mintha hangok jönnének az égből
Zengve ott az Úr dicséretül.
S én rá zúgok be a mindenségbe
Az alkotó nagyságát dicsérve,
A ki azt is alkotóvá tette,
Kitől éltem születését vette!

ERŐDI DÁNIEL.

PETŐFI 1845-BEN.

Feleki Miklósnál jobb szinagazgatót kívánni sem lehetett. Örökké vidám, tagjaihoz szelíd, bizalmas volt, s ezek annyira szerették, hogy csaknem az egész társulat nála töltte minden szabad idejét. Mindamelllet, habár egyáltalában nem volt «zsarnok», az akkor még fiatal ember Feleki, föl tudta tartani tekintélyét, s hogy ha olykor némi surlódások vagy összekocczanások merültek föl, azokat erélyesen el tudta intézni, kiegyenlíteni, s a rendet és békességet föntartani.

Nyolcz évi szini pályám alatt Feleki társulatánál éltem a legszebb napokat. A ki egyszer társulatához ment, nem egyhamar hagyta el, nem vágódott máshova, talán én voltam az egyetlen, a ki mindössze hét hónapot töltöttem nála. De a színész, a mig fiatal, nyugtalan, mindig jobbat-jobbat keres, s rendszeren csalódik. Nem is váltam volna el Felekitől, ha arra egy félreértés nem ad okot.

Volt e társulatnál egy hü pájtásom is, Miklósi Iván, szintén fiatal színész, a ki pár hóval azelőtt jött ki Erdélyből s nagy Magyarországon csak Máramaros-Szigetet, Nagy- és Felső-Bányát s Szatmárt látta, Budapestet tehát még soha.

Miklósi Iván leghőbb vágya volt Magyarország fővárosát, s abban a nemzeti színház előadásait láthatni. Egyre arról ábrándozott, alig várta az időt, hogy oda utazhasson, a hol neki, ugymond, felséges dolga lesz édesanyja unokavérénel, az ünnepelt nagy színművésznél, Lendvay Mártonnál; s engem egyre unszolt, hogy induljunk hát mihamarabb Budapestre.

Az ut Szatmárról Budapestre 1845-ben igen nagy volt, de nekünk lehetségessé vált, mert Felekinél szét öszeg pénz kerestünk, a melyet én gondosan eltettem, mig ellenben Miklósi könnyelmű pájtásom, mielőtt elindultunk volna, pénzt nagybörzset elfecselelvén, utközben azzal biztatott, hogy költségem dusan lesz kárpótolva Pesten, nagybátyja Lendvay lukullusi vendégszeretete által.

Az igazhívó zarándok, ha Mekkába érkezik, előbb megmosdik, azután a nagy kárához siet;

a vándorszínész, ha Budapestre jő, a nemzeti színházba siet. Mi is oda siettünk, égő vágygál, kivált pedig Miklósi pájtásom. Bekopogtattunk Fáncsi Lajos rendező hivatalos szobájába, bemutatattuk magunkat s bemeneti jegyet kértünk az előadásra. Czakó Zsigmond «Végrendelet» című drámáját adták, melynek hírneve az egész hazát beszárnyalta akkor.

A magas műveltségű Fáncsi igen nyájasan fogadott bennünket, szöbe eredt velünk, az kérdészén: meddig szándékozunk a fővárosban időzni, s midőn azt hallá, hogy egypár hétig, meghagyta, hogy minden este menjünk el a színházba, mert, ugymond: «itt tanulhatnak valamit.»

Fáncsi kegyteljes, leereszkedő modora által, melylyel minket vidéki kis színészeket fogadott, el voltam ragadtva, hiszen az addigi legtudományosabb képzetű magyar színészt mindaddig csak az «intrikus Fáncsi» néven ismertem, miként általában hívták, valószínűleg azért, mert rendszeren celszöveket személyesített, a mi neki legkitünőbb szerepköre volt.

«Hát még nagybátyám, Lendvai, hogyan fogad majd!» jegyzé meg Miklósi, miájt a színpad melletti öltözőbe léptünk, hol az elsőrendű tagok öltözködni szoktak.

«Alászolgálja! jó estét kívánok! Lendvai ural szeretnék szólni!» — mondá szerényen Miklósi.

«Nos, mi a baj? Itt vagyok!» — szólalt meg, épen kitömött trikót-ját huzva fel, egyik asztal mellől a nagy színművész.

Miklósi, meglátva Lendvai arisztokratikus szép arcát s büszke tartását, zavarba jött, félnéken lépe hozzá, melyen meghajta magát, mondá: «Én Miklósi Iván vagyok Erdélyből.» «Jól van, jól! Hát aztán mit kíván tőlem?» kérdé szárazon Lendvai.

«Tisztelem kívántam tenni», válaszolt a kis színész.

«És vajjon miért?» veté oda könnyedén a nagy plasztikus.

«Azért bátorokdtam — hebegett zavartan Miklósi — mert rokonok vagyunk.»

«Rokonok! — kérdé meglepetve Lendvai — hogy is hívják önt? Miklósi! Most hallom ezt a nevet először. Talán bizony álmodta barátoskám.» Azzal hátat fordított el nem fogadott rokonának, s tovább folytatta öltözködését.

Ki irhatná le Miklósi levertségét s zavarát, mi réám is hatott, nem tudván mire vélni: vajjon kinek van igazja?

Lendvai azonban még be sem végzé szavaival, midőn az öltözőszoba ajtaja fölárult, s azon Egressi Gábor lépett be, egy csinos külsejű barna fiatal emberrel karon fogva, fenhangan vidámul kiáltva: «Marci! Jóska! Zsiga! kedves vendéget hozok.»

Lendvai felszökött ülőhelyéről, László József szintén, s e perczben Czakó Zsigmond, Szigligeti és Fáncsi is ott termettek: Szervusz, Sándor, istenhozott szavakkal fogadták, mosolygva kezét szorították vele, élelték, arcát simogatták, s ugy dedelgették, mint a jó anya kedves kisdédét; mindegyike kérdést intézett hozzá, tréfáloztak, éleztek vele; de ez elkényeztetett ifju oly szerényen s komolyan viselte magát, s oly helyes választ adott mindegyiknek, hogy tőle tanulhattak volna idősb barátai férfias magatartást és modort.

Miután Czakó Zsigmond, a kit szintén a túlszerénység jellemzett, kissé hátrább állott, a kíváncsiságotól egve, kérdém tőle, hogy ki e fiatal ember?

«Hát nem ismeri ön a jeles és népszerű költőt, Petőfit?» szóló bámulattal Czakó. De midőn megmondta, hogy én idegen vagyok a fővárosban, a hol két év óta ma vagyok először, kezét nyujtván, becsánatot kért. Ez alkalommal beszéltem először az életének oly korán önkézevel végett vetet szép tehetségű drámáiról, a kit pár évvel később 1847-ben közelebből is megismertem.

Jó, hogy Petőfi annyira igénybe volt véve az őt minden oldalról ostromló kérdésekre való feleletekkel, hogy csekély egyéniségemet észre sem vette, mert alighanem boszantotta volna, hogy miként bámulom; szemem le nem vettem volna róla. Arca érdekelt keltő, öltözete pedig — az akkori időben — meglepő volt; felül szük, alul bő, hosszú szürü fenyvásos bőr magyar eszimat viselt kis ezüst sarkantyúval, világoskék nadrágot, vékony ezüst zsinórral, fekete attilát és mellényt, rojtos magyar nyakravalót, s

kijáratott nagy ingallért. Kezében pörge selyem kalapot tartott, s egy helyen állva maradt, katonásan; a hozzá intézett kérdésekre keveset felelt, igen röviden; engedte fecsegni a kedélyes színészeket.

Egészen el voltam merülve Petőfi nézésében, a kinek én már akkor több költeményét könyv nélkül betanultam, hűvel szavaltam, tisztelője s bálványozója voltam, most pedig nem győztem csodálkozni szerénységén. Hiszen én Petőfit, a lángelkű költőt, fejt magasban hordva, büszke férfinak képzeltem; s ime, egy csendes, szerény és tulkomoly ifjat találtam fel benne.

Nem egyszer láttam Egressy Gábort jó kedvében, mert e különben igen komoly férfi, kedélyes társaságban tudott mulatni s jóízű kacagni; de oly énléken s szeretetreméltónak soha se láttam sem az előtt, sem azután; ugy látszott: sokat adott Petőfi barátságára, s őt nagyon szerethette, a minek jelét adta azzal is, hogy e nagy művész is Petőfihez hasonló magyar öltözetet csináltatott magának, s többektől hallottam akkor említni, hogy e kitűnő izséssel készült viselet Egressy Gábor rajza vagy meghagyása után készült.

Miután az előadás kezdete közeledett, Petőfi kezét szorított művész barátaiival, s a színházba indult. A kik ez estén nem működtek, karon fogták, körülvették s kifelé indultak vele, köztük Czakó Zsigmond is, a kihez Petőfi e szavakkal fordult: «Zsiga! neked a színpadon a kulisszák közt a helyed, maradj ott, ugyis többször fogunk látni még ma.» Ezzel azt akarta kifejezni Petőfi, hogy ugyis kifogják tapsolni a «Végrendelet» íróját.

A színház udvarán Jókai, Vahot Imre, Lisznyai, a nemzet legkedveltebb írói, is csatlakoztak Petőfihez, s együtt mentek be a színházba, az benn pedig Bernát Gazsi az ország bárója Bizai is mellette termettek, s e két kifogyhatatlan élzü férfi nevetésre készitete a komoly fiatal költőt.

En és Miklósi az ünnepelt írók és művészek után kullogtunk, mohón elnyelve minden szavukat, boldogoknak érezvén magunkat, hogy azt a földet rophadtunk, a melyet ők. Mikor már a színház udvarából az utcára léptünk, részvételt és vigasztalólag mondtam Miklósinak: «Nem akartam megjósolni, de előre sejtettem, hogy Lendvaynál ilyen fogadtatásra talál; azonban feledd el az egészet.»

«Oh barátom! — válaszolt Miklósi — csatlakozom dusan van kárpótolva azáltal, hogy Petőfit láthatam, s a mint a színház öltözőjébe lépett, azonnal feledtem nagybátyámat Lendvayt, s csak Petőfi gondoltam, őt bámultam.»

1845-ben még kevés számú, s mégis sok ünnepelt írónk volt, a kik rendes látogatói voltak a nemzeti színházknak. Ott lehetett páholokban, erkélyszékeken s a földszinten látni a már idősebb Bajza Józsefet, Vörösmarty Mihályt, Toldy Ferenczet, Nagy Ignácot, Garayt, stb., s az ifjabbak közül: a két Vahotot, Csengerit, Jókait, Vassbárt, Lisznyait, Petőfit, Degré Alajost, Obernyikot, stb.

Mind e jeleseinket a még akkor 15 éves kis Lendvay Marci, újjával mutogatva, ismertette meg velem, mindegyiknek elmondván genealogiáját, érdemeit s elsorolván munkáit, mert Marczika már akkor is kifogyhatlan ekesszólással bírt, s lelke minden szép s nagy iránt fogékony volt. Szegény Marci! kár, hogy olyan korán itt hagyott bennünket.

Azonban nemcsak Lendvay Marczika, én és Miklósi érdeklődtünk Petőfi s a többi író személye iránt, hanem, ugy szólván, az egész közönség személye iránt, a kiket volt függesztve, mert a fennebb említettek ünnepelt férfiak voltak, s az akkori közönség fellelkesült látásukra; ha egyiket vagy másikat a színházban megjelenni látták, annak a neve szájról-szájra járt; kivált pedig ha Petőfi megjelent, valódi mozgalom támadt, s a ki még soha nem látta, törte magát látása után s a mellette ülőket kérte, hogy mutassák meg neki Petőfit.

Ez estén a színház zsufolásig megtelt, Czakó Zsigmond «Végrendelet» varázserővel vonzott. De nagyszerű drámai előadás is volt, oly kiváló művészi erők működtek, a melyeknek a világ első színpadján is megállhatnának: a grófnét *Labordalvi Róza* (később *Jókainé*), leányát *Komlósi Ida* (Kövecz Lajosné), Tárát *id. Lendvay Márton*, a táncosnőt *Lendvayné (Látkózné)*, s szobrászt *László József* személyesítte. A közön-

ség frenetikus tapsai Lendvay megőrülési jeleneténél érték el a legmagasabb fokot. Oly nagyhatású darab mindaddig nem került a nemzeti színház deszkáira. A reménydus fiatal szerzőt több ízben hívták ki, s vilárossan megjelenteztek.

Petőfi csupa szem és fül volt s elragadó lelkesedéssel tapsolt.

Midőn a fővárost Miklósi Iván barátommal elhagytuk, a kiről meg kell jegyeznem, hogy páratlan közönye fölőte boszantott, miután Budapestben semmi sem lepte meg, kérdém: «Hát neked csakugyan semmi sem volt örömmes Pesten, Budán? Ugy hát kár volt olyan messze földről zarándokolnod a fővárosba; talán meg is bántad?»

«De igen örömmel volt — válaszolt — nem bántam meg s örömmel elengednék egypár évet életemből, csakhogy Petőfit láttam; mert ő volt Budapestben egyetlen örömm.»

EGERVÁRI P. ÖDÖN.

MEDDIG TART AZ ÉLET?

Nem az ember életéről akarunk szólni, melynek átlagos 70—80 évre terjedő idejét már a szoltárió hirdette, hanem egyáltalán a szerves testek fennmaradásáról, melyekre nézve oly nagy elterést látunk mindenütt. Igen sok állat és növény van, melynek élete tartósabb mint az emberé, de bizonynyal még sokkal nagyobb azok száma, melyek sokkal rövidebb ideig élnek. Egy példabeszéd szerint az ökörszem 3 évig él, a kutya addig, mint 3 ökörszem, a ló addig, mint 3 kutya, s az ember addig, mint 3 ló, összesen tehát $3 \times 3 \times 3 = 27$ évig.

Az élettartam e nagy változatosságának megmagyarázásánál az egyes szerves lények testi sajátosságai mindenestre tekintetbe vendőek. Maga a test nagysága sem maradhat számításán kívül. Az adoncsinák (majom-kenyérfák) a kapverd szigeteken állítóg már 6000 éve léteznek, a Wellingtonia és ezédrusa is mesés időkiéltart. Az állatok közt a legnagyobbaknak van egyuttal leghosszabb élettartamuk. A csethal több századig él, az elefánt 200 éves lehet, a ló 40, a rigó 18, az egér 6 évig él, s némely rovar csak egypár hétig avagy csak egy napig. Szigoruan azonban nem lehet a fokozatot megtartani. A csuka oly hosszú ideig él, mint az elefánt, a varangy egy idős lehet a lóval s a folyamrak él el addig, mint a disznó. A test nagysága tehát nem egyedül feltétele az élettartam hosszúságának, hanem sok más ok is hozzájárul s mindenek felett az életmód sajátosságai.

A madarak általában aránylag vége hosszú életűek. Még a kis énekes madarak is élnek 10 évig, egy dunna ludpárt 20 esztendőn át folytonosan ugyanegy fészékben találtak, egy kakuk, melyet hibás kiállításáról különböztettek meg másoktól, egy erdőben 38 éven át mindig halalta magát. A schönbrunni állatkertben egy fehérfejű sas csak fogóságban 18 évig élt. Az életmód különbségének hatását különösen észre lehet venni a rovaroknál. A méhbábok, melyeket mézzel és virággal kell táplálni s magukról nem keresik élelmüket, 5—6 nap alatt már kifejlődnek, mig a lepék levelevő hernyóinak ugyanerre hat hétre vagy hosszabb időre is van szükségük, s a fából élő rovaroknak két-három év szükséges, mig kifejlődnek. A kész lepke és rovar élete ellenben általában igen rövid. A cse-rebogár álcája négy évig rágódik a növények gyökerein, mig kész bogár lesz s ezen oly nehezen szerzett s oly komplikált szervezeti alakjában alig él egy hónapig. A legtöbb lepke még rövidebb ideig él, a tiszavirág tudvalevőleg csak 24 óráig. Este bujnak ki a lárvából, a levegőbe emelkednek, párosodnak, tojásaikat kidobják s elvesznek.

A híres természetvizsgáló Baer egyszer azt állította, természetesen tréfából, hogy a halál nem szükséges dolog s az erős akarat győzni fog ellene. Hunter János azon adatokból, hogy fölfrissített halak, birkák stb. új életre kelnek pedig ha Petőfi megjelent, valódi mozgalom támadt, s a ki még soha nem látta, törte magát látása után s a mellette ülőket kérte, hogy mutassák meg neki Petőfit.

Ez estén a színház zsufolásig megtelt, Czakó Zsigmond «Végrendelet» varázserővel vonzott. De nagyszerű drámai előadás is volt, oly kiváló művészi erők működtek, a melyeknek a világ első színpadján is megállhatnának: a grófnét *Labordalvi Róza* (később *Jókainé*), leányát *Komlósi Ida* (Kövecz Lajosné), Tárát *id. Lendvay Márton*, a táncosnőt *Lendvayné (Látkózné)*, s szobrászt *László József* személyesítte. A közön-

GIERS MIKLÓS.

AZ ÚJ OROSZ KÜLÜGYMINISZTER.

Mint a lázbetegen az orvosoké, ugy függ egy idő óta Európa szeme szent Oroszországon, várva, lesve, merre dül a betegség, — sikerül-e organizmusának megőlni a lázt okozó baktériumokat, avagy ezek lesznek uraivá szervezetének, oly mértékben talán, hogy, mint ezt a láztól gyötörteknél sokszor tapasztalni, önjöngésbe esik s másokban is kárt csinál?

Egy ily kritikus pillanat előtt állott a nagy birodalom pár hete is, midőn Oroszország czárja a fölött volt döntendő: a béke fenntartására szánja-e magát, avagy szabad folyást engedjen a felkorbácsolt indulatoknak, melyek felhalmozva találják magok előtt mindazt az anyagot, mely egy országot veszedelmes háborúba keverhet.

Európa visszafojtott lélekzettel leste az elhatározást. Egy ember szerepel Oroszország újabb történetében, ki nagy ambícióval, merész tervekkel eltelve, kapcsolatba tudta hozni nevét hazája legnevezetesebb eseményeivel, kinek keze nem hiányzik sehonnán, a hol a nagy szláv vágyak valóstítására valami történik, s a ki nem retteg semminemű veszedelemtől, ha általa cseljében elősegítve hiszi magát.

E férfi Ignatiev. Európa tudta, hogy a közél kitorhető háborúval egyértelműnek veheti, ha Gorcsakovnak, az eddigi kancellárnak és külügyminiszternek visszalépésével a czár válsztása e férfira esik.

Hogy rá fog esni, nem volt épen valószínűtlen. Ignatiev ez idő szerint belügyminiszter, azonfelül a most igen hatalmas pánszláv párt feje. Befolyása is akkora, hogy messze tula-ladja az orosz belügyminiszterek szokott hatáskörét. Az is tudva volt, hogy a hatalmas ember a külügyminiszteri tárczára spirál. Így hát kinevezetése inkább volt valószínű, mint nem.

Ekkor megjelent a czári ukáz, mely a külügyi tárczát Gorcsakov államtitkárja, a külügyek eddigi tényleges vezetője: Giers kezeibe teszi le.

Mindenki a béke fenntartása jelének volt hajlandó tekinteni ez elhatározást, nem annyira azért, hogy Giers lett, mint inkább azért, hogy nem Ignatiev lett Oroszország külügyminisztere. Noha Giers személye maga is nem csekély biztosítékokat látszik nyujtani az orosz diplomácia békés szándokai felől.

Giers örökké idegenkedett az oroszok s nevezetesen a pánszláv chauvinizmusától s Európá többi udvarainál meglehető rokon-szenvet bírt kelteni maga és politikája iránt, melyet a külügyekben Gorcsakov elvételése folytán több év óta tényleg már ő vezetett.

Giers Karlovics Miklós Finnországban megtelepült régi svéd családból 1820-ban született s már 18 éves korában gyakornok lett a külügyminiszteriumban, hol az ázsiai ügyek számára föllított osztályban adtak neki foglal-kozást.

A magyar szabadságharc alatt a behívott orosz sereggel hazánkat is meglátogatta és pedig mint diplomasián ügynök, mely minőségben Lüders orosz tábornok főhadiszállásához volt beosztva.

Szabadságharcunk leverése után kevéssel Konstantinápolyba küldetett, hol mint követ-ségi tanácsos nyert alkalmazást. A krimi hádjárat alatt a főhadparancsnoki iroda főnöke volt Moldva- és Oláhországban, honnan főkon-zuli minőségben Egyiptomba lón áthelyezve 1858-ban.

Midőn 1859-ben a török-orosz viszály kissé vesztetni kezdett éles voltából, Gierst Bukarestbe neveztek ki főkonzulknak. Majd a teheráni, ké-

sőbb a berni követségnek volt főnöke s 1872-ben Stockholmban lett Oroszország képviselője.

Ez utóbbi állásában annyira kitüntette magát, hogy Westmann báró halálával a szent-pétervári külügyminiszteriumba nyert meghívást, hol az ázsiai osztálynak volt főnöke. Kéves idő múlva már közvetlen a külügyminiszter mellett nyert alkalmazást s 1879 óta csaknem teljesen önállóan vezette az összes külügyeket.

A véletlen úgy akarta, hogy szembeötlőbb szereplésének kezdete egyúttal III. Sándor császár trónraléptével, ki mint trónörökös nagy mértékben el volt telve a németek iránti gyűlölettel s rokonszenvének a szlávokkal több ízben

sem fog eltérni hivatásától, hogy a többi kormányokkal egyetértve, a jog és a szerződésen, tiszteleten alapuló átalános békét megoltalmazza.

Ez, ha a szavaknak hinni lehet, tiszta és világos békeprogram, s bizonyosága a Néva-melléki hatalmi tényezők béke ohajtásának; ámbár még eddig soha nem volt rá eset, hogy valamely külügyminiszter a háború proklamálásával kezdte volna meghívatalát, s egyáltalában nem lehetetlen, hogy Ignatiev, ha őt nevezik ki külügyérnek, állását még szebb békeprogrammal foglalta volna el.

Giers külsőleg magas, szikár, csaknem sovány alak, kissé megöszült, előre hajló, gondolt

várt rá nagy vagyon. Szegénynek született s most is az, noha nagybátyja, a szent-pétervári akadémia elnöke, Lüthen gróf vagyonos és gyermektelen, tehát ő lesz az örököse.

Mint higgadtan gondolkozó fő, soha sem osztott Gorcejakov nagyzó ábrándjaiban, sem Ignatiev világverő terveiben. Már a török-orosz háború idején, mikor Gorcejakov a hadsereg után ment, hogy az események közelében legyen, ő maradt a tulajdonképi külügyminiszter, s tisztán látta, hogy a európai tervek közül sokat fog kelleni engedni a európai hatalmaknak s csakugyan ő volt az, ki az orosz elkapítás legnagyobb furiái között is arra gondolt,

GIERS MIKLÓS, AZ ÚJ OROSZ KÜLÜGYMINISZTER.

adott nyílt kifejezést. Hogy ez megváltozott s hogy III. Sándor belátta, miszerint a Németországgal való jó viszony ápolása legbiztosabb támasza trónjának, — nagy mértékben Giers befolyásának tulajdonítható, ki midőn külügyminiszteri székét elfoglalta, a hatalmakkal ezt tudató körjegyzékében a többi közt ekkép nyilatkozott:

„Külfelé Oroszország hí leendő barátaihoz, változatlanul fogja megőrizni a hagyományok által megszentelt hajlamait s minden államnak viszonzni fogja barátságos magatartását. A nélkül, hogy lemondana az állásról, mely őt a hatalmak között megilleti, gondoskodni fog a politikai egyensúly fenntartásáról, a mennyiben az az érdekeit érintené. Ez érdekekhez képest Oroszország

kozó szöke fővel, jóindulatu, de komoly arckifejezéssel. Magatartása, életmódja igen szerény, nem mint élvágyó, a zajos életkedvelő elődjé, Gorcejakové. Igénytelen szerény lakást birt Pétervárott, melyben a társadalmi magas állása által ráparancsolt kötelmeknek is alig birt eleget tenni s még ma is vonakodik átköltözni a külügyminiszterium fényes palotájába. Nagyuri kedvtelése nincsenek, minden vágyát betölti hivatala és családja. Valóságos száraz bürokrata, noha szívélyes, sőt szellemes. Oroszul, francziául, németül egyenlő folyékonyan társalog.

Mint a német mondja, „vom Pick auf emelkedvén magas állására, születésekor nem

hogy barátságos viszonyoknak egyengesse utját s ne tegyen mindent a kard élére.

Giersnek három leánya és négy fia van. A leányok még hajadonok; két idősebb fia állami szolgálatban van, a másik kettő még iskolába jár. Mint afféle „parvenu”, nem igen bírja az orosz magasabb körök rokonszenvét, annyival inkább bírja azonban a külső udvarokét, melyek külügyminiszterre kinevezését kivétel nélkül úgy üdvözölték, mint a békés politika diadalát a háborús politikának a lát-határon már erősen föltolulni kezdett fellegével szemben.

UTI KÉPEK KIS- OROSZORSZÁGBÓL.

TISSOTTÓL.

Az első közlemény a „V. U.” f. évi 17-ik számában jelent meg.

A körmenet.

II. A két pópa.

Az állomási váróteremből két orosz pópa, szakállasok mint valami abruzzói rablók, nagy karimájú kalappal s hosszú szoknyában és bő-ujju felöltővel, sietett helyet foglalni a vonaton. Széles vállu, erősen megtermett, bár őszbe csavarodott ember volt mind a kettő, kezeikkel élénken hadonázva s lármázva törtek utat magoknak a tömeg közt, tántorogva az esőtől sikossá vált járdán: arra a gyanura adtak okot, hogy talán többet bevettek a yutkiból, míg a vonatra vártak, mint szent hivatalukhoz illet volna.

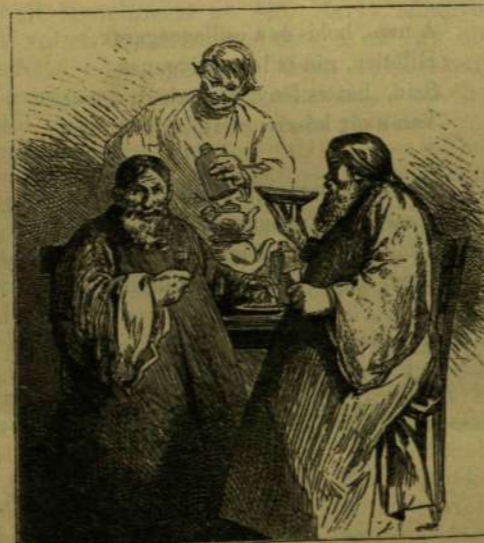
Dicső egy pár apostol volt valóban! Derékukra kötve hasas korsót viseltek, melyben egy hétre való pálinka lötyögött. Meg nem állhattam, hogy el ne mosolyodjam láttukra.

— Ön nevet, — mondá orosz utitársam, — félbeszakítva a zsidóval való beszélgetését. Bizonyosan először van Oroszországban s lát orosz papokat, hogy meglepi őnt e látvány! A mi papjaink néha oly részegek, hogy alig állnak a lábukon s alig bírják elvégezni a szent szolgálatot. Puskin csinos sirverset irt egy falusi papra; hallja csak:

E temetőben egy sir van;
Egy koporsó van e sirban;
E koporsóban egy pópa
S benne yutki mint hordóba!

— Hát mind részegese a pópák? — kérdém.

— Kevés kivétellel. S nem is csoda. Nevelésök semmi, s csak ruhájok által különböznek a közönséges muzsiktól (paraszt). Ő is homloka veritékével keresi kenyerét, maga kapálja földesekjét s hajtja legelőre barmát. A felesége kérges tenyerű parasztasszony. Van olyan pópa is, a ki pálinkás boltot tart, állítólag egyháza jövedelmének szaporítására. Sem a község, sem az állam nem gondoskodik rólok, egész javadalmuk a lakás s egy kis föld és a mit magok keresnek vagy hiveiktől zsarolnak. Ehhez értenek. Jól megfizetik a keresztelest, esketést, néha még a haldoklóval is alkusz-nak a szakramentum díja fölött. Ismertem pa-

A két pópa.

pot, ki a szegény ember leányától megtagadta az utolsó kenetet, míg apja a kövér ludját vagy egyetlen malacját oda nem adta neki. Látni kell őket ünnep- vagy vásárnapokon a szent körmeneten! Áldást hintenek s közben a pálinkás korsót hajtogatják. Ezer ürügyet találnak belépni a paraszt házába s kizsarnolni tőle egy korly yutkit. «Iván, — mondják, — házadban gonosz szellem kísért; elmegyek s kiűzöm.» Vagy újra felszentelik a házban levő ikont (szent képet), vagy keresztet s ereklyét szónak rájuk. Legjövendelmesebb forrásuk a csodatevő szent képekkel tartott körmenetek. Majd minden templomnak van egy szűz Mária képe, mely meggyógyítja vagy megsegíti azokat, kik egy pár koepet tesznek lábaihoz. Évenként egyszer nagy körmenetet tartanak a szent képpel a szomszéd falukon; tiz-husz koepet az ára, ha valahová éji szállásra betérnek vele. E körmenetek igen érdekes látványt nyújtanak. Elöl megy a pap tarka papi öltönyében, aztán a kántor és éneklő gyerekek, utánok a szent kép, aranyozott ernyője alatt, szakállas muzsikok által hordozva, kikre vörös posztóinget adnak. Aztán jó a parasztek csoportja, az utócsapatot pedig sánta koldusok képezik, öbégatva inkább mint énekelve, falábakon, rongy-darócban, isten tudja honnan összegyűlekezve, szánalmas és undorító látvány, fekélyekkel borított, orratlan, csontvázszá szalt, félmeztelen, piszkos alakok...

— S a papok magaviselete nem esik-e a vallás hátrányára? — kérdém utitársamtól.

— Egyáltalán nem. A pap ihatik, lerészegedhetik, a dogma azért szent a nép szemében. Különben is a fölszentelés nem ad a papnak letörülhetlen jellegét. Ha a pópa özvegyen marad, nem lehet többé rendes pap; zárdába kell mennie, hogy a haszontalan, igényelő, dologtalan barátok számát szaporítsa. Mint pap előtt, nős levén, a püspökség utja el van zárva; megszabadulva feleségétől, mint szerzetesnek kilátása nyílik a legmagasb egyházi polezra. Ha pedig fel akarja magát oldatni fogadalmától s visszatérni a magánéletbe: a szent zsinat enge-

délyével megteheti. Megszünik pap lenni; addig sem volt benne semmi szentség, semmi rejtelem; az oltár szolgája volt, semmi egyéb. S ez szerencse; mi lenne az orosz népből, ha papját is ugy kellene tisztelnie, mint a szent képeket!

— Nem állítanak papnöveldeket, hol a leendő papokat műveltebbekké képezhessek?

— Igen; de a szülők nem adják oda fiaikat. Minek is? mikor a papság örökségképp száll át az apáról a fiura! S ha a papnak fia nincs, leánya kapja s viszi hozományul férjének. A papság nálunk még most is némi kaszt-jelleggel bír, ugy van a templomhoz kötve, mint a job-bágy a földbirtokhoz. A hivatás nem határoz, ha a kereskedő vagy iparos fia pap akarna lenni, kimondhatlan nehézségekkel s akadályokkal kellene küzdenie, hogy célját elérhesse; míg a pópa fia egyszerűen apja örökébe lép. Azelőtt nem is léphetett más pályára. Ma az egyetemek nyitva állnak előttük s ugy tódulnak oda, mint

A barát.

A samoir.

a juhok. Ott aztán féltanultak, hitetlenek lesznek s kilépvén — a nihilisták karjaiba vetik magokat.

— De csak van valami különbség a városi és falusi papok közt?

— No igen; a városi papok szép házakban laknak, inasokat tartanak, nagyobb jövedelmeket huznak. Egy szentpétervári pópá dicsekedett előttem, hogy a leánya lakodalmán 300 rubel áru pezsgőt fogyasztottak el. De a főnemesség őket is úgy lenézi s előszobáján belől se bocsátja, mint a falusi papok. Semmi tekintélyök, semmi erkölcsi befolyásuk; még az utolsó kereskedő vagy kézműves neje is megveti a pópá feleségét vagy leányát.

Vonatunk egyre lassan haladt az egyhangu mogorva vidéken át. Beszélgetésünk mindig a papság körül folyt; a tárgy rendkívül érdekelt. Az egyes pópákról a papság összességére s annak állami helyzetére tértünk át. Ha, mondá ismerősöm, a vallási polémia meg volna engedve, a papok kénytelenek volnának tanulni s értelmi színvonaluk emelkednék. De így nemzedékről nemzedékre egy helyben maradnak. Az állam csak vak eszközöket s engedelmessé szolgálakat lát bennök, kik az állam elleni bünt, vagy összeesküvést még akkor is tartoznak feladni, ha az a gyónás pecsétje alatt jött tudomásukra.

Társalgásunkat csak egy nagy pályaudvarba való érkezésünk szakította félbe, a hol a vasut kétfelé ágazik: Varsó és Kíev felé. Mivel e ponton a vonat hosszasan időz, — néha egy, néha két, sőt három órát is — a kocsiából mindenki tudott kifelé, hogy kinyújtózkodhassék vagy frissítót vehessen magához. Mi az első osztályú étterembe mentünk. Az orosz vaspályaállomások éttermei gazdagon s fényűzéssel vannak berendezve. Az ételek és italok pedig példátlanul olcsók bennök. Egy csésze pompás thea 20 kopek; egy fél csirke 1 frank. De fogyasztanak is az utasok, mintha szájuk nem is rágó száj, hanem üres zsák nyílása volna, úgy ömlik beléjük minden. — Egy asztalon roppant samoir állt, melynek csapját fiatal leány forgatta; az utasok alá tartották csészéiket, melyben a thea-esszencia már benn van, s a mint a forró víz ráömlik, illatos párárt terjeszt szét. Nincs párja a samoirnak!

Körülnéztem, nem látom-e a két pópát, kik az előbbi állomáson ültek a vasutra. Kérdeztem utitársamtól, nem látta-e őket?

— Amott vannak a II. és III. osztályú étteremben — s egy ablakhoz vezetett, melyen át reájok láthatunk. Külön asztalnál ültek s lassan szüresölték a párolgó theát, orosz szokás szerint fogaik közt tartva egy-egy darab czukrot.

— Menjünk hozzájuk, — mondtam.

— Szolgálatára állok, — felelé társam. Bemertünk. A terem tele volt pipafüsttel. A falak mellett elnyúló falócákon szedettvedett rongyos népség ült, tiszonyából falatozva s mellé a pálinkás butykosból hajtva egyet-egyét.

— Ugy-e, tisztelendő uraim, — szólítá meg orosz ismerősöm a két pópát, — ily hidegben elkél a thea és a vutki?

— El ám, — felelt az egyik, a fiatalabb a kettő közül. — Hideg tét lesz, s a magunk forma szegény ember örülhet neki.

— A muzsikok, — egészíté ki idősb társa, — évenként csak egyszer jönnek gyónni. Elmúltak a régi jó idők...

— Tisztelendőségtek talán nagyon is szigorúak a gyónók iránt, — mondtam.

— Dehogyan vagyunk, dehogyan. Megkérdejük tőlük: loptál-e? megrészegedtél-e? a többit nem bántjuk, számoljon a maga lelkiismereté-

vel. S oly olesón adjuk a feloldást, mint csak lehet. Három kopek a gyónás, tiz az áldozás. Bezzeg azok a semmirekellő barátok!...

— Az ám, — vágott közbe a fiatalabbik. — A barátok mindent magukhoz kaparitanak! Egyedürságot üznek a szent képekkel, szentelt olajjal és gyertyával s nem szenvedik meg, hogy másnak is legyen valami keresete. Ha már a régi szentekkel nem boldogulnak, újakat hoznak elő, isten tudja honnan. Nekünk már szüzanát, sőt alsóbb rendű szenteket sem szabad tartanunk. Lássák az urak, tavaly a mi templomunkban egy régi szent kép, mely soha mit sem tett, egyszerre elkezdett csodákat tenni. A nép csak úgy esdült hozzá s volt szűj védelem. De a barátok meghallották, panaszt tettek a püspöknél s mindjárt jött a parancsolat, hogy a szentet be kell szolgálatni. Ugy eldugták valami sekrestyébe, hogy többé senki sem látta. Bizonyosan megkenték a püspököt.

— Kezünkben volt a szerencse s az irigyek kicsavarták! — fejezte be a másik, egy hajtásra kiürítve a pohár pálinkát, melylyel megkínáltam.

Mindaz azzal a keserű gyűlölettel volt mondva, mely a fehér és fekete papság (a pópák és barátok) közt kiolthatatlan Oroszországban, hol a falusi papság s az uralkodó papság, a papi arisztokrácia és proletáriátus közt talán még élesebb a különbség, mint a kathol. egyházban.

MEGCOZÁFOLT TÖRTÉNETI ADOMÁK.

Korunk egyik kiváló jellemvonása az élénk kritika s a bonezoló történeti fejtegetések. Igen sok, egykor kiválóan vezetésnek tartott történeti esemény napról-napra mindinkább súlydott vissza a regék világába. Homér létezését kétségbe vonják, Romulusról és Remusról komoly történeti művekben alig szólnak, a kegyelettel emlegetett Tell Vilmos a historikusok nézete szerint a nép képzelődésének alkotása lesz, s kimutatják, hogy egész sereg, különösen a népek őstörténelmére vonatkozó adatot később gyártottak s hoztak forgalomba. De a kritika nemcsak a ködös multra vonatkozólag ily kéréllhetetlen; újabb időben is könnyen terjednek el s lesznek népszerűkké történeti adatok, ha azok a képzelet s kedély kívánalmainak megfelelnek, a nélkül, hogy volna történeti alapjuk.

Ilyen például a gyakran emlegetett s le is festett adoma, hogy Mária Terézia Pozsonyban a magyarok segítségét karján a kis József főherczeggel kérte, holott tudva van, hogy a kis fiút e híres gyűlés után csak tíz nappal hozták Pozsonyba, stb.

Nem hiába mondotta már Voltaire: «Én mindenben kétkedem; leginkább pedig az adomákban.» E tétel igazolására — a többi közt — egész könyvet írt egy szellemes francia író, Fourier Edvárd, ily czím alatt: «Az elmésség a történelemben», melyet megjelenésekor, a hatvanas évek végén, Szász Károly a Reform tárczájában, három vagy négy cikkben ismertette; idézve belőle a legnevezetesebb s legismertebb ugynevezett «történeti» mondásokra vonatkozó czáfolatokat, földériséseket, stb. Fourier könyve azonban koránsem merítette ki a történeti (hamis) adomák roppant sokaságát, annyival kevésbé, mert ő tulnyomóan a francia történelemben lábra kapott tévedéseket igazította helyre. A tarlózni való, utána is, elég maradt még.

Ily adomákat gyűjtött össze Hertzlet «Der Treppenwitz der Weltgeschichte» czímű érdekes kis művében s ebből mutatunk be jelenleg egy pár kevésbé ismereteket.

Schiller híres tragédiájában igen kitűnő jelenet az Erzsébet angol királynő és Stuart Mária találkozására s a két királynő viszonyát a közvélemény annak alapján ítéli meg. A tény pedig az, hogy a két királynő egymást sohasem látta. Don Carlos történeti alakja is tudvalevőleg más. Munkácsy «Milton»-jában ideális családi képet rajzol s úgy adja elő, hogy a leányok egész lelkesülten jegyzik fel atyjuk szavait: valóban pedig úgy áll a dolog, hogy a vak költő

leányai annyira zúgolódtak a terhes munka miatt, hogy végre kénytelenek voltak az öreg őket a házból kidobni, hogy nyugalma legyen. A regényben s színdarabban feldolgozott híres adoma, hogy Marlborough herczegnő azért vesztette el Anna királynő kegyét, mert egy pohár vizet annak uszályára öntött, tisztán képzelet-szülte szóbeszéd; Annáról a történelem még azt is följegyezte, hogy igen sokat ivott, de vizet soha. Képekben ábrázolták, hogy Luiza porosz királynő (ép úgy, mint a mi Izabellának egy másik verset) Napoleon diadalai után Goethe híres versét «Wer nie sein Brod mit Thranen ass» egy paraszt szoba ablakába véste gyémántgyűrűvel. Ez a szép adoma egyszerűen onnan származott, hogy a királynő egykor menekülése közben e verseket naplójába írta.

Ha a jelen korban is származhatnak ily költött adatok, igen természetes, hogy a régi történeti adomákat még inkább kételkedve kell fogadnunk. A hírhedt Lukrécia Borgiairol újabbban legalább kimutatták, hogy atyjával s fivérével bűnös viszonyt nem folytatott. Az ő s germánok dícsősége, Thunelda ellenben a történelem előtt alig ismeretes s egyetlen Tacitusnál előforduló tény vonatkozik reá. Medea hírhedt boszorkány tetteinek magyarázatait Paleaphatus abban találja, hogy e nőnek jó fekete hajfestő szere volt. Niobe kövé változását úgy magyarázzák, hogy ő gyermekei sirja felett meg életében fölláttatta saját emlékkövét is. Xantippe úgy nyerte veszedelmes híret, hogy egy iskolás kinyarfaraigónak a szoktalan kezdőbetűnél fogva szüksége volt nevére s ez nem tudott róla mást, mint egy veszedelést jelző adomát s azt generalizálva, a szegény nőt a hárspiák mintaképévé tette. — Látható mindebből, hogy a valódi történet egészen más, mint a mit mi tudunk és sok részlet a kutatások folytán teljesen másnemű világításban tűnik fel.

FÖLTÁMADUNK.*

Zöldülni kezd a fáknak ága,
Kékellik már az ibolyácska,
A gyöngyvirágnak levélk-lyhe kél,
A természet egész új színt cserél!

Nincs zuzos ág, nem csillog már a hó,
Az álom — ábránd: tetest ölt, való!
Súgáresó hull a fák lombja közt
Eget s földet egymással egybeköt.

Nagy alkotó, léted nem álom,
Dicső műved nézem s esodálom,
Bármit beszél a dőre s hitlen:
A végesnek nincs vége itten!

Örök körforgást végez a parány,
A harmat felszáll a nap sugarán
S lehall megint a földre mint eső;
A síron is virágok ezre nő!

Te kételkedő, te hitlen, jer velem...
Nézd, hogy munkál az örök végtelen.
A gyöngy fű átbúvik a rögön
S kórözsza fejlik a szirtes kővön!

A nap-, hold- és a csillagsugarak,
Hitetlen, rád is lemosolyoganak
Szín, illat és fény vesznek itt körül.
Van-e oly köszív, mely itt nem örül!

Nincs oly parány a földön és egen,
A mely örökre semmivé legyen.
S mi lenne más lelkünk: mint egy atom.
Dicső lényedből örök hatalom!?

Hiszek tebenned örökös erő,
Ősz, tél, tavasz, nyár intésedre jó,
Lényedbe olvad mult, jövő, jelen.
Tebenned lesz a véges — végtelen!

(1880.)

HALÁSZ DEZSŐ.

* Fölvástatott a Kisfaludy-társaság legutóbbi ülésén.

EGY FEDÉL ALATT.

ANGOL REGÉNY.

Írta **PAYN JAKAB.**

I. fejezet.

Halcombe és lakói.

A jó öreg Angliában, bár kö- és vasutakkal minden irányban átszelve és sűrűn be van hálózva, sok pont van ma is, melynek létezéséről az utasnak fogalma sincs, ha csak épen ott nincs dolga. Némelyik igazán messze van minden falutól s várostól, merre csak az országút vezet; másik nincs ugyan messze, de tényleg mégis félre esik az utból. S csak ha egy szétágazó kereszt-utnál kérdezni találja az utazó: «hát ez az ut hova visz?» kapja fuvarosától a feleletet: «Csak ide, meg ide.»

Például: Halcombe kastélyba; mert Halcombe kastély épen ilyen, mindentől félreeső pont, a hová — a kocsi felelete hangjából ítélve — nem is megy senki, mint akár a sírba, ha csak nem kénytelen.

Mely völgyben fekszik, melybe egyik oldalról sem lehet belátni. Még a tenger felől is — mert Devon északi részén van, a tengerparthoz közel — csak a torony látszik, a falu maga s a gót-izlésű ódon kastély mélyen elbújt a szűk völgybe. A száraz felől közelítve meg, a járatlan ut hegymagaslata vizs, melyre fölszerve s a mely völgybe letekintve, a fatöbök úgy tűnnek fel, mint szétszórtva legelésző nyáj. A kastély, ódon tornyáival, s a tőle néhány száz ölnyire fekvő major, egészen el vannak fűdve a fák által s csak a ki már közelükbe jut, pillantja meg őket s vesz tudomást létezésükről.

Kastély és major s köztük és körülök a szántóföldek, kaszálók és erdőség — mind a sir Robert Arden baronet birtokához tartoznak, sir Robert azonban nem ősi jogon bírja. Alig négy éve vette, s ha a hír suttogásának hinni lehet, nagyon is drágán — 90,000 font sterlingen — mert a halcombe-föld, bár a jószág terjedelmes, inkább szegénynek mondható, mint termékenynek s ipari vállalatok — egyetlen fűrészmalom kivül — sem voltak rajta. De sir Robert épen ily félreeső helyet keresett, hova imádott s fiatalon elhalt neje, lady Madeline halála után elvonulhasson, mint a sebzett szarvas, a rengeteg melyébe, elvérzeni.

Ó azonban nem vészett el, sőt másfél évre neje elvesztése után, ismét megnősült.

Választása egy négy gyermekes özvegyre esett a környékben. Özvegy Nicollné — így hívták mielőtt lady Arden lett — nem volt az ifjuság első virágában, de még mindig kedves, elég szép, választékos izlésű s előkelő modoru hölgy volt, kissé gyöngye testalkattal, de mély szellemmel. Egyébiránt egészen ellentéte, különleg belsőleg az első nőnek, ki eszményi, sőt légius teremtés volt; s férje, ki imádoztát nem felelte s nem is akarta feledni, talán épen azért választotta őt, hogy szívében ne legyen vetélytársa első neje emlékének. Ezt gyöngyében tudtára is adta jó eleve; s ha az új nő eleinte biztatta is vele magát, hogy ki fogja szorítani férje szívéből az első nő emlékét, csakhamar meggyőződött, hogy e reménye csalódáson épült. Nem mintha sir Robert hideg, vagy épen zord lett volna hozzá; vagy a szíve oltárán elhelyezett meghalt Madelineért az élő Maryt elhanyagolta volna. Mindennel ellátta, a mi egy nőt elégedetté tehet, pénzzel bőven s előzékeny figyelemmel is, a mennyire tőle telt. A nő első férjétől való négy gyermek is második — s gyöngyéd és szerető atyát — talált Arden urban.

Lady Arden pedig oly nő volt kastélyában, mintha ismét özvegy lenne s özvegyi jogon bírná azt élethosszig. Teljes szabadságában állt meghívni barátait, ismerőit; s ha a forma kedveért ki is kérte arra férje beleegyezését, az mindig azt felelte: «Hogyne, kedvesem, hisz elég hely van számukra.»

Lady Arden mindenki «szerenésés asszony»-nak tartotta s úgy beszéltek róla, mint a ki helyes és derek nő, de a sorstól mégis érdeme fölött nyert részt a boldogságból. S mindamellett nincs oly puha ág, melyben legalább egy megyürödött rózsalevél ne tenné kényelmetlenné a fekvést, Lady Arden, már csak igazságérzetből is, miután ő s az övéi oly szíves látásban részesültek Halcombe-ban, hasonló érzellemmel viseltették a sir Robertéi iránt is.

Igy kiváltképp férjének unokaöccse s egyetlen vészerinti rokona, György iránt, ki miután Cambridgeben végezte tanulmányait, most a kontinensen utazott, de nem sokára ismét visszatérendő volt. Lady Arden annál szívesebben nézhette Györgyöt, mert sir Robert a fiút legidősbik mostoha leányával, a tizennyolcz éves Evelynnel — kit, bár az iskolából már kikerült, most is Évikenek hittak — akarta összeházasítani, a minek az anya kétségkívül szívéből örült, s a mit a legközelebb érdekelt fiatalok is, legalább szenvedőleg belenyugással látszóttak fogadni. György urí tehát nem volt baj a ház asszonyának. De volt még ott valaki «az Arden ur részéről», a mint a környéken mondták, a ki az urnak nem volt ugyan vészerinti rokona, hanem meghalt első nejének édes testvére, Walcot Ferdinánd, a ki a gyürödött rózsalevelet az ágyban képviselte a lady Arden életében.

Nem mintha illetlenül, vagy durván, vagy ellenségesen viselte volna magát a nő iránt, ki néhai nővére helyét foglalta el. Ellenkezőleg udvarias, előzékeny és tiszteletteljes volt iránta. S ha ritkán megesett — s hol ne esnék meg? — hogy férj és nő közt szóváltás vagy ellenkező nézet támadt, Walcot Ferdinánd ilyenkor a nő pártjára állt, — és pedig tüntetőleg, pártfogói képpel, a mi a ladyt kétszeresen bántotta, mert az egy nőnek se tetszik, ha férje ellenében egy idegen veszi oltalmába. S nem volt-e idegen Walcot neki? sőt férjének is? Miért félszkelte hát be magát ide, miután nővére gyermektelen halt el s neki itt semmi keresete. Pedig szembeszökő volt, hogy Walcot ur igen nagy, sőt feltétlen, mondhatni rejtelmes befolyást gyakorolt sógora, a gyöngye és ideges sir Robert kedélyére, ki pedig legalább tíz évvel öregebb volt nála és még sokkal öregebbnek látszott; s kivált időnkint, ha ideges izgalmai jöttek, kész vén embert mutatott.

Walcot Ferdinánd mintegy harminczöt éves lehetett; sötét haju és arczinü, halvány homlokú; mély tüzi szemekkel, melyekből ritka értelmiség — de kevesebb jóindulat — sugárzott. Tudott megnyerő lenni, ha akart; s többnyire akart pedig, mert bár a kastély urán, mint mondva volt, föltétlenül uralkodott, ő abban nem bízta el magát, vagy nem érte be vele; meg akart nyerni mindenkit — még a cselédeket vagy egyéb alárendelteteket sem véve ki — egy vagy más uton, a mint majd látni fogjuk. Mert előre mondjuk, e történetben — mely mint czime is mutatja, szorosan családi körben játszák — Walcot Ferdinándnak a legnagyobb szerepek egyike jut.

A ház két ura — mert ha sir Robert volt jog szerint, tényleg Walcot Ferdinánd volt az — együtt ült egy szeptemberi délután, mikor az ebédnek vége volt s a hölgyek visszavonultak és az urak szivarozhattak — a nagy ebédelőben az asztal mellett. Egyik sem szólt, sokkal bizalmasabb viszonyban voltak, hogysé, akár van kedvök, akár nincs, beszélgetniök kellene, csupa illendőségből — mindkettőt saját gondolataiba látszott elmerülvé lenni; holott igazában csak sir Robert volt a magáéba, sógora pedig, szokása szerint az ő gondolatait követte, melyeket szeméiből s homlokáról tökéletesen le tudott olvasni.

A szél keményen fútt oda kinn s olykor a tengerről a hullámok mély moraját kapkodta a völgybe s meg-megráztá a kastély ablakait.

— Vihar van a tengeren, — szakítá félbe a csöndet sir Robert, mintegy magában beszélve.

Walcot tudta hova gondol az öreg ur, s gondolatait folytatta, felelt:

— György nem indul csütörtök előtt.

Arden ur annyira megsokta, hogy Walcot eltalálja az ő gondolatait, hogy meg sem ütdött rajta s ellenvetés nélkül jegye meg:

— Azt írta, hogy Páris felé jő s egy-két nap különbséggel előbb vagy később érkezik meg.

— De merem állítani, hogy még se jó a bristoli hajóval, — mondá Walcot gunyos mosolylyal, mely vigyorgásnak is beillt volna.

— S miért?

— Mert az az olesóbb; György pedig ellensége minden gazdálkodásnak.

— Az igaz, hogy szívesen szórja a pénzt, — jegyezte meg sir Robert. — De jó fiu s őszinte! ezt csak el kell önnök ismernie.

— Nem gondolom, hogy tagadtam volna valaha. Vagy igen?

— De nem is állítja, vagy nem erősíti meg az én állításomat.

Walcot hallgatott.

— Miért hallgat! Az istenért, Walcot, van oka hallgatni?

— Talán jobb, ha hallgatok.

— Az istenre kérem, szóljon. Nem őszinte hozzám György? Gondolja meg, hogy ha hozzám nem őszinte, ha engem megcsal, akkor mi biztosít, hogy Evelynt is meg nem csalja? Gondolja meg Ferdinánd, egy fiatal leány jólléte, boldogsága — szóljon!

— Ha meg kell lenni. Emlékszik, mikor a nyáron Hamburgban voltunk, s öt — az ön egyenes kívánsága ellenére — a játszó teremben találtuk?

— Én csak azt kívántam: ne játszó, azt nem, hogy a játszó terembe ne lépjen.

— No's tudja meg, ön neki akkor legalább negyven font sterling veszteséget okozott beléptével.

— Hogyan?

— Mert tétele volt az asztalon, vörösre. A vörös nyert; de ön belépvén, nem merete nyemreményét elvenni az asztalról. Ön beszédbe eredt vele; ő látszólag komolyan figyelt önre, de félszeme a játékon volt. A vörös négyeszer nyert egymásután, s tétele mindig megkétszereződött. Ó kénytelen volt ott hagyni, — mig, mint előre látható volt, ötödszörre a vörös vesztett s a bankár besöpörte tételét is, nyereségét is.

— A rossz fiu! Majd számon kérem tőle.

— Az istenért ne! A hiba nem oly nagy; ő bizonyára őszintén be is vallaná — de engem, ki ezt önnek elmondtam, — bánom is, hogy elmondtam! — ellenségének tekintene.

A mint így beszélgettek, egyszerre berohant a kis Frank, Ardené harmadik gyermeke, kilencz éves, kissé vézna, de eleven fiu, s sugárzó arczczal — gyermeki ártatlanságában — így kiáltott:

— Hallják csak, papa, mr. Walcot, hajótörés van a foknál!

— Ugy látszik te kapsz e híren, Frank! — sietett megjegyezni Walcot ur.

— Az nem volna szép, Frank, — mondá komoly szigorral mostoha apja; — örülni a mások veszedelmén.

A kis Frank elszégyelte magát.

— Nem örülök, papa; de mikor olyan érdekes!

Sir Robert és Walcot fölugrottak s az ajtó felé siettek, megtudni mi történt. Az ajtóban már a leányok, Evelyn s a két évvel fiatalabb, tizenhat éves hamis Mili (egész neve Millicent volna), kimenetelre készen, jöttek velök szembe. Mili a György rokon egy heverő kabátját huzta magára s mind az ő, mind az Évi fején fiu kalap volt.

— Hol a mama? — kérdi Arden ur.

— A mama a babával a szobában maradt; tudod mennyire fél a hívős est szétől. De mi, ha megengeded, veletek kimegyünk a fokra, megnézni a szegény hajót. Azt mondják: borzasztó!

Ezt Mili mondta; a baba pedig, a kit emlegett, legkisebb testvérök volt, négy s fél éves fiucska, a mama becéje s mindnyájoké, mostoha apjokat, Arden bárót nem véve ki.

E perczben tompa dőrej hangzott.

— Mennydörgés? — kérdé sir Robert.

— Nem, veszlövés, — felelt Walcot ur.

— Siessünk, — mondá a baronet.

— Hadd menjek én is veletek, — esdülte a kis Frank.

Senki sem szólt ellent s ő ezt beleegyezésnek vette. Pedig kalap sem volt a fején, ment a többivel.

Kinn iszonyu szél dühöngött. Alig bírtak haladni. A templom felé kelle menniök, hogy a fokra jussanak, a hol valamit láthatnak. A temetőn mentek át, hol a ritka kevés népének halottain kívül, a nem ritka hajótörések áldozatait is temetni szokták. Szívöket borzalom lepte meg, a mint a jeltelen, de zöld sírok közt elhaladtak. A templomon túl egy árkon kelle áthaladniök, hogy a kerítés köfalához jussanak, melynek védelme mögöl a tengerre lenézhettek, Walcot mindenekelőtt sir Robertet segítetté át az árkon; azután Évit akarta, de ez kitért előle, mig Mili gyerekes ártatlansággal csipészkedett karjába, Frank pedig könnyen átmászott az árkon.

Néhány percz mulva a fal mellett voltak

mindnyájan s lenéztek a vadul háborgó tengerre, melynek a vihartól felkorbácsolt s fehér tajtékban tördelődöz sötét hullámai szédítő sebességgel ragadtak egy tört árbozcu fekete hajót a sziklás part felé. A végveszélytől csak percek látszottak azt elválasztani....

— S nincs mód segíteni? — kérde Arden ur.

— Hogy volna? — mondá Walcot. — Azonnal szilakba török a hajó, ha a szirthez csapódik.

A hullám azonban gyorsan, de nem egyenesen a sziklapart felé sodorta a hajót. S ha iránya megmarad, lehetséges, hogy néhány száz öllél lejjebb veti partra, mikor a zuzodás szelidebb s nem lesz föltétlenül veszélyes.

Most új jövevények érkeztek a fal közélébe. Egy jól megtermett, barna körszakállu, még fiatal férfi vezetted őket.

— Ön az, tisztelendő Dyneley ur, — szólította meg sir Robert az elől érkezőt.

— Én sir, s ezek az emberek a mentő készüléket hozzák; ha segíteni lehetne a szerencsétleneknek.

— Ön derék ember, Dyneley ur! Igazi pap! A mentő készülék egy ágyuszerkezetből állott, melyből, rugók által, mentő köteleket lehetett a vízre dobni.

A hajó azonban egyre lejjebb sodortatott s már valószínűvé lett, hogy a mentő készülékre nem itt a sziklafoknál, hanem a menedékes parton lesz szükség, a hol ugyan a veszély tetemesen kisebb, de a mentő köteleket is jóval beljebb kellene hajtani, a mi — nem bizonyos — ha fogna-e sikerülni.

— S nem tudja miféle hajó? — kérde Evelyn a tisztelendő urhoz fordulva.

Ez a vele jött férfiak egyikéhez intézte a kérdést, mivel maga nem tudott felelni reá.

— A „Rheinland“, — felelt az (egy régi tengerész, ki most is minden hajót ismert még), a Rotterdam és Bristol közt járó hajó.

— Az istenért, — kiálta fel Evelyn, — ezen a hajón kellett jönni az új nevelőnének, Hurlt kisasszonynak!

— Mondja kisasszony, hogy kellett volna jönnie, mert aligha fog Halcombe kastélyba élve érkezni, — mondá Jenkins, a templomszólga, ki szintén a pappal érkezett.

E perczben mind, a kik a fal mellett álltak, egyszerre felsikoltottak:

— Elsülyedt!

A hullám egy percze valóban elborította a hajót, de már a következő perczen annál magasabbra emelte s e magasságban a hajó állandóan meg is maradt, félrebillenve ugyan — de mozdulatlanul.

— A sziklazátonyra jutott; — kiálta föl Marley, a hajdani tengerész.

E zátony, néhány száz ölnyire a parttól beljebb egy sziklasor volt, mely — ily viharban legalább — megközelíthetetlen.

— S ott maradnak a szerencsétlenek? — kérde sir Robert.

— A dagályig ott, az majd elsodorja, — felelt Marley.

— S ha a dagály előtt meg lehetne menteni? — Lehetetlen, uram, ha csak —

— Ha csak, mi? Szólj az istenért, ember!

— Ha csak az archersteri halászok nem merészkednek csónakokkal segítségükre menni.

Archerster szoroson a part mellett fekvő falu, valamivel följebb Halcombe-nál.

— Meg kell tenniük, — kiálta föl a tisztelendő ur. — Megengedi-e sir Robert,

hogy szürkejéit megnyergeltessem s oda vágassak?

— Hogy ne, az isten áldja meg! — felelt a baronet. — És mondja meg a halászoknak, hogy fejenként tíz arany a jutalmuk.

Dyneley tisztelendő ur sietve távozott.

— Derék ember! — szólott Evelyn.

— Nem igen papos, — jegyzé meg Walcot halkán.

— Nem papos? veszélyben levők megmentésére sietni, nem papos? Kövesse meg magát Walcot ur.

— Bocsnát kisasszony, nem gondoltam, hogy meghallja halk s csak magamnak mondott észrevételemet. S még kevésbé gondolhattam, hogy kegyed ily meleg védője legyen Dyneley tisztelendő urnak. Ha Györgyről volna szó!

Evelyn elfordult s mit sem felelt a rossz indulatu czélzásra.

(Folytatása következik.)

EGYVELEG.

* Beaconsfield lord halálának évfordulója alkalmából tisztelői Londonban s az ország más részében az általa kedvelt tavaszi kankalin (primrose) virágot hordták. «Beaconsfield-csokor» név alatt

EGY FEDÉL ALATT. — LENÉZTEK A VADUL HÁBORGÓ TENGERRE.

s Hughendenbe a királynő, Rothschild, az oxfordi egyetem s egyesek igen szép koszorukat küldtek.

* A windsori kastély fala számára újabban igen érdekes szőnyegcsoportot készítettek Herbert A. Bone munkája után. A szőnyegek tárgyát Tennyson híres király-idilljének illusztrációi képezik.

* Bradlaugh, a híres eskütagadó angol képviselőt, egy filadelfiai vállalkozó meghívta, hogy ősszel menjen át Amerikába s tartson ott előadásokat. Egyelőre 2000 font sterlinget ígért neki.

* Gambetta házasságáról a «Figaro» nemrég tréfából hírt gyártott. E hírek nemesek egyik magyar lap ült fel, de különösen Franciaországban sokan elhiették, az eskütagárnak számtalan ember gratulált s szülővárosa, Cahors fiatal polgárai már is készüléket tettek menyasszonyi ajándékok készítésére, sőt a boldog menyasszonyhoz dícsőt odákat is költöttek.

* A tornászhatás az egészségre egy zürichi orvos, észleletei alapján, a következőkben fejezte ki: öt hónap alatt a mellkas terjedelme 100 tornász közül 76 nál 2—3 centiméterrel nagyobbodott. Az emelési erő 100 tornász közül 86-nál 28 kilogrammal gyarapodott. A kar és lábszár kerülete egy centiméterrel nagyobb lett, s ennek ellenében a teljes súly, vagyis inkább az alkalmatlan zsír 100 tornász közül 63 nál 8 kilogrammnyit apadt.

* A „megváltók serege“ név alatt ismeretes új rajongó felekezet a sajtó és közvélemény gunyolódásai daczára Angliában jelentékenyen gyarapodik. Booth «tábornok» közlései levelét intézett a «Times»-hez, melynek adatai szerint három és fél

év alatt csapatainak száma 48-ról 286-ra emelkedett s a tiszték száma, kik kizárólag csak felekezeti ügyekkel foglalkoznak, 100-ról 623-ra növekedett.

* Új nagy angol templomot építenek Rómában a Via Babuinóban. Költségét mintegy 130,000 fontra, tehát közel másfél millióra tetszik, ebből már 60,000 font begyűlt. Az alapkövet nagy ünnepek között a római angol nagykövete tette le.

* Az angol köszönbányákból a múlt évben 154 millió tonna kőszénét ástak ki, mely mennyiség oly nagy, hogy a legnagyobb piramis is 55-ször telnék ki belőle. A kőszéntermelés általában növekedésben van s ezért nem valószínű az a régi számítás, hogy Anglia kőszéntelepei még 800 évig elegendők volnának; jó, ha fél annyi ideig is eltartanak, szerencsére a villamosság terjedése előreláthatólag kissé apasztani fogja a kőszén használatát.

* Nehány kínai köszönbányának művelését abba hagyták, mivel a papság ünnepelesen kihirdette, hogy azok további művelése megsértené a földi sárkányt és bajt hozna a császári családra.

* Új selyembogarát fedeztek föl Indiában. A benszülötték Yussurnak nevezik. Ez állat 18 különféle fanemről veheti táplálékát s így tenyésztése sokkal kevesebb gondot igényel, mint a valódi selyembogáré. Indiában ez állat szabad ég alatt él s az első kísérletek azt mutatták, hogy a Yussurból nyert selyem kitűnő s kevésbé áll hátrább a rendes selyembogárénál, s másrészt a fonál háromszorosa erősebb is. Olaszországban, melynek éghajlata India északi részéhez nagyon hasonló, már kísérleteket is tettek a Yussurral s Paduában a gazdasági egyesület végleg megakarja honosítani.

* Angol heringekkel akar a viktóriai állathonosító társaság kísérletet tenni az ausztráliai vizekben s általában hiszik, hogy a Csöndes-óceán déli részén is elterjedhet ez állat.

* Az első szabadkőműves páholy Marokkóban a múlt hónapban nyitott meg. Leginkább Kanadából és a közeli Gibraltárba költözött angolok terjesztették ott a szabadkőművesség tanait. A páholy czime «A messze nyugot», a mely névvel jelölték egykor az arabok Marokkót, azt híven, hogy nyugot felé már nincs több tartomány. Székhelye Tangiers városa, okmányát a manitobai nagy páholytól kapta. Tagjai közt a keresztényeken kívül több zsidó és mohamedán is van. Ez utóbbiak sorában van a tekintélyes Hadzsi Ali Butalib, Abd-el-Kader unokaöccse, ki

a porosz veres sas lovagja is, mivel Lenz afrikai utazó életét Timbuktu utazása alkalmával megmentette.

* Barnum, a humbug atyja, közelebb kérvényt intézett a bangkoki konzul utján a sziam királyhoz, hogy az tetszése szerint megszabható feltételek mellett kölcsönözzön oda számára egy fehér elefántot, a melyeket tudvalevőleg a sziam udvarnál fejedelmi kényelemben tartanak.

Még egy földszoros átmetszése. A suezzi földszoros átmetszése, a panamai és korinthusi isthmusok átmetszése folyamatban lévő, most annak a földszorosnak átmetszését tervezik, mely a malakki félsziget Hátso Indiában az ázsiai szárazfölddel köti össze. Ez átmetszéssel a Kína-járók által használt malakki szük vizut elkerülése, s az egész utnak 600 angol mérfölddeli megrövidítése czéloztatik. Az egész csatorna 111 klm. hosszú lesz, miből azonban csak 53 klm. lesz kiásandó, míg a vonal többi részén a meglévő vízfolyások fognak felhasználni.

A lovak száma az egész földön statisztikusok számítása szerint jelenleg körülbelül 58 millióra tehető. Ebből esik: Osztrák-Magyarországra 3,486,000, Franciaországra 3,000,000, Oroszországra 2,147,000, Németországra 3,352,000, Nagy-Britanniára 2,250,000, Törökországra 1,000,000, az Egyesült-államokra 9,540,000, az argentinai köztársaságra 4,000,000, Kanadára 2,625,000, Uruguayra 1,600,000, más országokra és tartományokra 6 millió.

LOISSET EMILIA.

A magyar közönség is, mely a Renz cirikusának előadásait látogatta, emlékezni fog arra a rendkívül kedves női alakra, ki Loisset Emilia név alatt annyi bájjal szokta esténként bemutatni a magas iskolát.

A szerény, meggyérő modora által épügy, mint művészetének tökélye által annyira népszerű fiatal leány nincs többé. Művészetének lón áldozata.

A szomorú esetről a következőket jelentik a párisi lapok.

Loisset Emilia nem rég érkezett Berlinből Párisba, hol hat hónapra szóló szerződése szerint Franconi lovartársulatánál volt tartandó nagy közönséget vonzó mutatványait.

Ápril 22-én szombaton megjelent a téli cirikusban s fölkontározza «Ty pence» nevű lovát, melyet ugratni szándékozott. Hiába igyekezett az igazgató öt meglévőni a makacs mozgásu lóról, ő senkire se hallgatott.

Epen azt a gyakorlatot akarta végig csinálni, midőn a közönség hívására a háttérből visszafordulva, sebes iramban egy akadályt ugrat keresztül s üdvözlő a nézőket. Az istállót és a termet elválasztó vasajtót ilyenkor elővigyázatból be szokták zárni, mert az istálló köveze lévén, ha a ló megbokrosodik, nagyobb lenne a veszély. A művész leugrott már a köröndre, midőn lova egyszerre megbotlik. A lovarnó, ki ilyenkor mindig elszokta vesztetni türelmét, néhány kem-ny vesszőtést mért rá, mi az állatot annyira megszilajítja, hogy hármas galoppban rohant az istálló felé, egyenesen neki a vasajtónak, hol megcsuszlik s lovasát maga alá temeti.

Az egész egy pillanat műve volt. Rögtön segítségére futottak s kiszabadították kinos helyzetéből. Külső sérülés nem látszott rajta, hanem azért elhaló hangon mondá: «Végem van, meghalok!»

Odá fektették a mindig készen álló ágyba, mely véletlen szerencsétlenségére van a cirikusban elkészítve. Két orvos vette gondozás alá s a bátor leány egy jajsztót nem hallgatott, de meggyőződéssel ismételté: «Meghalok!»

Öt óra tájban szállították nagynénjéhez, kinél szállva volt. Nem akarta, hogy vigyék, a

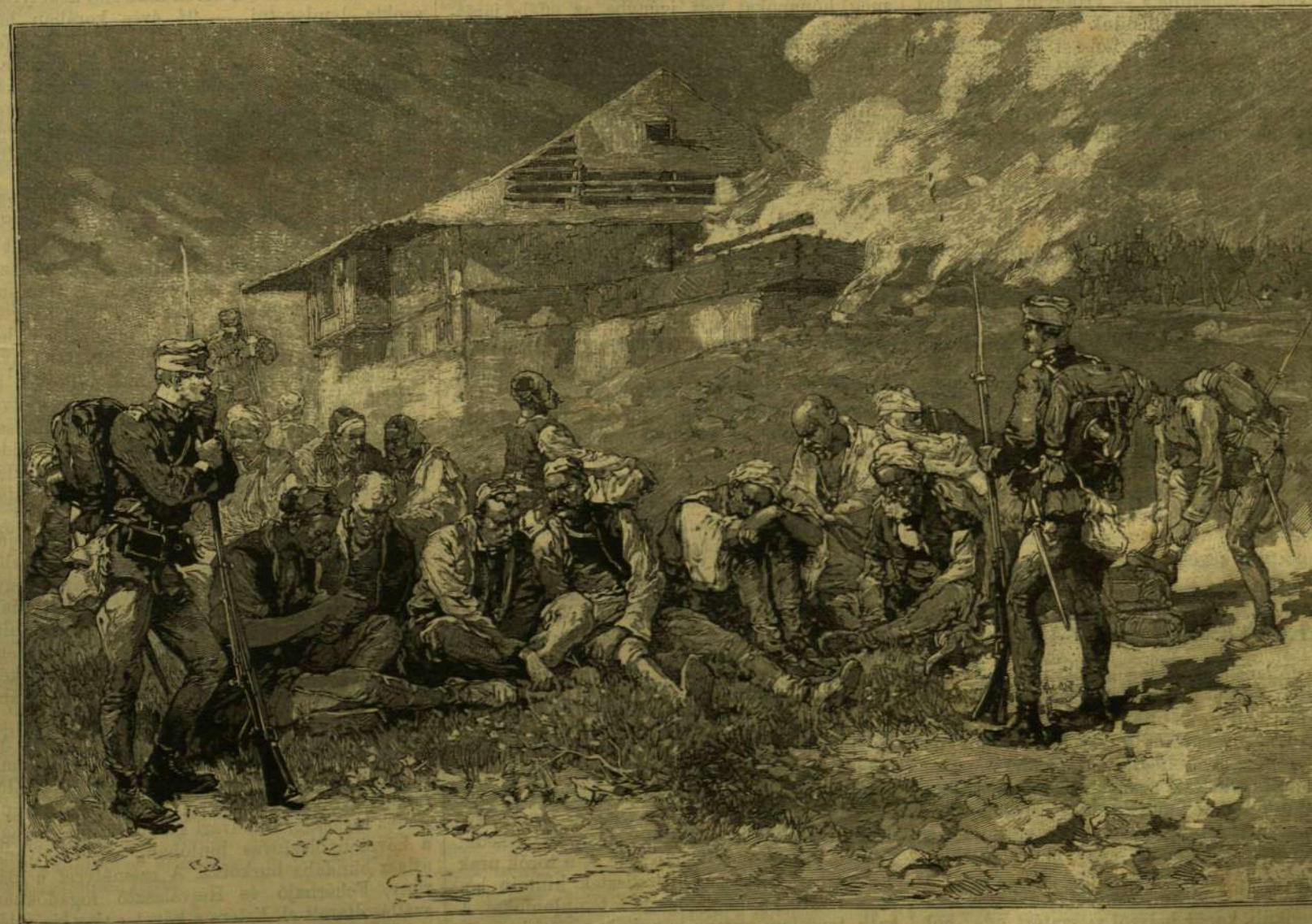

LOISSET EMILIA.

Koller fényképe után.

maga erejéből akart fölmenni két emeleten. De nem birt.

E közben atyja is megérkezett, kinek ő volt a fentartója. Az orvosok már kezdetben benső sérüléstől tartottak s heifőn este már oly rosszul lett, hogy nővérét Klótildot, ki egykor szintén lovarnó volt, aztán Reuss herceghez ment nőül, távirati uton kellett hívni ágyához. Kedden reggel már önkivülethez esett. Mindig lovával tépelődött, mely halálát okozá, fájdal-

AZ ORAHOVÁCI ÚTKÖZETBEN ELFOGOTT LÁZADÓK.

velezést folytatott vele. A herceg pedig két gyönyörű mént ajándékozott neki, melyeknek egyike, a „Benzet” nevű arab szürke esődör még most is birtokában volt.

Berlinben is közelebbi viszonyba lépett az udvari körökkel. Károly herceg vadásztaira hívta meg s bemutatta a legmagasabb társaságának. Hatfeld herceg pedig nőül kérte s Emília el is igérkezett, de még egy évre elhalasztotta az összekelést, hogy — a halál menyasszonya legyen. A herceg a szerencsétlenség hírére azonnal Párisba sietett menyasszonya koporsójához s egy párisi lap híre szerint megvette azt a lovat, mely a kedves leány halálának okozója volt, megvette és főbe lőtte.

A haláleset széles körökben keltett fájdalom részvétet. A szerencsétlen leány kívánságához képest a koporsóba melléje tették lovag-ostorát és fehér rózsákkal borították.

A szent Erzsébet-templomban volt fölláttva a ravatal, melynek lábainál a legközelebbi rokonok foglaltak helyet. Ott volt az elhunyt édesatyja, Roux, továbbá nővére Klotild és sógora Reuss herceg, kiket Monte-Carlóban ért a gyász, továbbá nagybátyja, Froment. Hozzájuk csatlakozott Hatfeld herceg is. Az elhunyt pályatársai teljes számmal jelentek meg. Arcukon valódi bánat tükröződött, szemükből valódi könnyek hullottak; talán önkénytelenül is arra gondoltak: nem éri-e őket is ma-holnap hasonló sors.

A fehér gyászkoesi, melyre a koporsót helyezték, tele volt fehér rózsá-, gyöngyvirág- és liliomkoszorúkkal, melyeknek nagy részét Renz tette az elhunyt ravatalára.

Igy haladt óriási tömeg kíséretében a gyászkoesi a Maisons Lafitte temetőbe, hol a kedves teremtés hült tetemét elhelyezték a Roux-Loisset család sírholtjába.

Az elhunyt fiatal művésznőről nagy szeretettel írtak a párisi lapok. Mindenki tudott valami jellemzőt vagy érdekset életéről.

Igy a többi közt írja az egyik, hogy négy évvel Loisset Emília Párisban megismerkedett C. ural. — „Megengedi, hogy egy őszinte tanácsot adjak önnek?” kérde C. — „Szívesen veszem,” volt a válasz. — „Ügyeljen kezére. Ön a legügyesebb műlovarnó, a kit valaha láttam, de kezének mozdulatai ideges nyugtalanságot, lázas türelmetlenséget árulnak el, mely halálát fogja okozni.” — „Mint barát, vagy mint jó mondia ezt nekem?” kérde nevetve Loisset. — „Mint barát, ki kétségbe volna esve, ha jóslata teljesülne.” — „Hagyjuk ezt. Majd husz év múlva beszélhetünk erről.”

A következő évben Loisset Emília Bécsben vendégszerepelt. Egy este nagyon tüzesvérű paripán mutatta be ügyességét, a melyt alig bírt fékezni. Fölhevülésében ostorával néhány csapást adott neki. „Több nyugalmat, gyermekem, ügyeljen kezére!” hangzott az első sorból. Loisset oda tekintett és megismerte C. urat, a ki akkor szintén Bécsben volt. A művésznő vidám mosolylyal felelt, mintha azt akarta volna mondani: „A mint láthatja, még nem haltam meg.”

Tavaly Párisban ismét találkozott C. ural, de tanácsáról mit sem akart hallani. Pedig barátjának, úgy látszik, mégis igaza volt, mert a szomorú eset valószínűleg nem következett volna be, ha megvadult lovát ostoresapásaival még bősztelbe nem teszi.

Jellemző, hogy Loisset Emília minden szerénysége mellett is nagyon önértékes volt. Midőn nővére férjhez ment Reuss herceghez, Emília a következő jelmondatot vésette lovag-ostorába: „Princesse ne ducque, Reine ne puis, Loisset suis.” — (Se hercegnő, se fejedelemső, királynő még kevesebb: Loisset vagyok.)

ELFOGOTT LÁZADÓK.

A föllázadt területen a Krivoszeziáról nem egyszer jelentették már, hogy a lázadást elnyomták; hanem az ottani kopár sziklák hasadékaik közül mégis mindig csak ki-kicsapott egy ling. Ott nem elég elfoglalni Ledenicét, aztán Dragaját, a cirkviciet őrházát, hanem állt kellett kutatni minden sziklamélyedést; még az sem volt elég, mert a mint a katonaság visszatért, a lázadó csapatok azonnal ismét megjelentek. A közel eső Montenegró befogadta őket, ott nem lehetett tovább üldözni, s mihelyt a katonaság e viz nélküli, kopár helyről visszatért oda, hol

élelmet nyerhet, a lázadó csapatok szépen visszajöttek Montenegróból. Így tesznek még ma is.

Ápril 18. és 19-én Jovanovic altábornagy nagy portyázást rendelt el a Krivoszeziában. A katonaság, kisebb csapatokban fölsozva, bejárta az egész gyanus területet, felkutatta a buvóhelyeket, sőt fölegelte a falvakat is, mert ezek a falvak rendszeren üresek és esőndesek voltak, mikor a katonaság érkezett, de a mint a katonaság távozott, egyszerre csak hátulról kezdtek rájuk lövöldözni.

Különösen Orahovác és Stepen környékén nyugtalanították a be-betörő fölkelők a csapatokat. A tiroli vadász-erzed első zászlóaljának a hely volt főleg figyelmébe ajánlva, s a portyázás alkalmával itt fejlődött ki a leghevesebb összecsapás a meglepett fölkelőkkel, s a „Nautilus” ágyú-naszád a tenger felől segített közre fogni a fölkelőket. Stepent e harcok alatt fölgújtották. Orahovác mellett több órai harcban a fölkelők 26 halottat vesztettek, s ezenkívül foglyok is jutottak a katonák kezébe. Általában feltűnő, hogy oly hosszan tartó és sok harc alatt, mint a minő e lázadás leverése alatt folyt, csak igen csekély a foglyok száma. De ez másrészt természetes; mert a fölkelők mindig jól fedett állásokból, sziklák mögül várták a katonákat, s ha észrevették, hogy nem bírhatnak velők, akkor hirtelen tovább mentek. Ők nem csatát vívtak, csak ártani akartak. Rendszeren tehát elmenekültek s még halottjaikat is magokkal vitték.

Az orahováci összecsapás a krivoszezi fölkelés utolsó föllobbanásainak egyike volt. A lázadók Montenegróba menekültek, s ott van most csaknem Krivoszezia összes lakossága.

Az Orahovácznál elfogott fölkelőkről Myrbach báró a helyszínen készített rajzot, s ezt mutatjuk be, a mint egy őrház körül telepedve, a bakák őrzik a mindenesetre festői, de nem valami kedves társaságot.

EGY TÖRÖK KÖVETSÉG UTAZÁSA HAZÁNKBAN.

Az utazás a múlt században bizony még nem ment olyan könnyen, mint manapság, midőn vasutak és gőzhajók állanak rendelkezésükre a turistáknak is, még inkább pedig a fejedelmi vendéglátóknak vagy országos ügyekben utazó hivatalos személyeknek. Akkor még hónapokat vett igénybe az efféle járás-keelés és sok törődésbe került, míg rendeltetésé eljárt elérhető. Egy ily hivatalos küldetésben járó török követés magyarországi útját akarjuk megismertetni az alábbi sorokban, részint egykorú hírlapok, jelesen a bécsi „Magyar Kurir” tudósításai, részint a fennmaradt hagyomány nyomán.

A fényes porta rendkívüli követé 120 tagot számláló kíséretével 1791. december 22-én ért a vöröstoronyi vesztőlé-házhoz. Ide mentek eleibe és fogadására a bécsi kormány és az erdélyi főhadai kormányzók küldöttéi öt négylas udvari hintóval. *Szebenben* 24-én estefél érkeztek, mit 18 ágyulóvész hirdetett s fáklyavilágnál nagy pompával vonultak be a városba. Elöl lépett egy osztály huszárság, utána haladt 140 málhával rakott szekér, majd a szebeni gyalg helyőrség török muzsikás bandája, mi annyira megnyerte a követ testését, hogy 4 arannyal ajándékozta meg. Ezután egyenként vezették azt a 40 darab arabs mént, melyek a bécsi udvar s a főbb méltóságok részére voltak szánva. Nyomban utánuk jött maga a követ pompásan fölkesített fehér paripán, jobbról-balról katonák kísérték gyalogosan. Utána lovagolt egy szép fiatal török, a követnek veje és ismét 40 fényes öltözött főrangú török párosával lóháton. Az egész menetet huszárság zárta be. A merre elhaladtak, az utcák ki valának világitva. A követ szállása elé 15 főnyi tisztelet-őrség állították. Mig a városban mentek, egy török folytonosan egy kis dobot vert s a követés török papja el-elkiáltta magát s néhány török szó kiejtése után megint elhallgatott.

A követ karácsony első napját gyengélkedése miatt szállásán töltötte, de a tisztelkedni jötteket elfogadta. Másnap veje s a török urak kíséretében, a császári törzisztiek hintain bejárta a várost s meglátogatta a templomokat. A kath. templom orgona-hangszaiban annyira győ-

nyörködött, hogy a plebánost fölkerette, orgonáztasson másodsor. A kath. papság üdvözlésére azt felelte: „Ajánlom magamat az urak ájtatosságába. Mindnyájunknak azon egy istenünk van, csak különböző nyelveken bocsátunk föl hozzá könyörgésünket.” Elment a Bruckenthal-féle könyv- és képtárba s kezébe adták Hafiz perzsa költő verseit. A mint megnézte, mindjárt visszaadta a tolmácsnak, s több szakaszt mondott el belőle könyv nélkül. Tudakozódott az európai írókról s kérdezte, megjelennek-e már Voltaire összes művei. A képtárban egész óráig időzött. Szemei leginkább megakadtak Titian festményein s Guido Reni sz. Hieronimus képén. Este megjelent a színházban, hol tapsokkal fogadták. Midőn a tolmács megmagyarázta előtte ennek okát, legott fölugrott páholya székére s mellére tett kézzel s maga meghajtsával köszönté meg a közönség figyelmét. A czigány banda is elment hozzá tisztelgenni s meg is engedte egy pár darab eljátszását. De midőn megtudta, hogy kik, megnehezelt rájuk s félbehagyatta velők a zenét.

Szebent elhagyva, január elején értek Bánátba s 18-dikán a Bácskába. *Halazon* január 21-én virradóra töltötte az éjszakát a porta rendkívüli követe a maga kíséretével, hol akkor *Pándy* Ferenc mint seborvos működött. Híres szép felesége volt, magas szöke magyar asszony, kit kortársai Mária Teréziához szoktak hasonlítani. Az orvos a város közönségének házában lakott s a házzal egy földel alatt állott az az istálló is, melyben az arabs piripák bekötte valának, s a melyeket a török urak több ízben megnézték. A hivatalos funkció közben bizonyára szemükbe tűnt a csinos magyar menyecske is. Másnap kora reggel kellett tovább indulni. Hajnalban kigyuladt az istálló, állítólag egy török lovász gondatlanságából, a hagyomány szerint pedig abból a szándékból, hogy a tűz-okozta zavart és rémületet felhasználva, a deli magyar menyecskéket magukkal vihessék. Egész közben egy tanácsbeli, *Kocsi* Mihály uram, az ácsorgó népet oltásra noátván egy török üzöbe vette s téli bundáján keresztül karján több sebet ejtett s még a segítségére sietőket is megszurkálta. A ház fedele leégett, az orvos háziurotazta is részben tönkre ment; a kárt némileg fedezte később a királyi kamara, a késelő törökök pedig Izsákon éreztették, hogy nem jó dolog, ha az ember másból vért ereszt. Természetesen a hagyományos gyújtási terv sem sikerült s a derek matróna kedélyesen szokta elemelgetni, — 94 éves korában halt meg az ötvenes években, — hogy álmából felriadva, mily rémülten szaladt ki az utcára s onnét a szomszédába, ijedtségben egy tucazt kártyát kapva fel, mi este az asztalon maradt. Családja még most is kegyelettel őriz két szorbetes csészét, mint az udvarias török urak által adott emléket.

Halasról Vadkertén, Izsákon, Szabadszálláson, Kun-Szent-Miklóson, Laczházán és Soroksáron keresztül haladt *Pest* felé. Mint a hagyomány fentartja, sok baj volt a fehérszemélyekre kaesintgató vendégekkel. Ezt az emberbaráti jó indulatot még Pesten is akarták gyakorolni s midőn egy polgár hiteztársa védelmére kelt, a proféta bátor vitéze késével fenyegetődzött. Másnap azután megtanították az „enyim s tied” közt létező különbségre s ötvéret vertek a talpára. A kisebb városokban csak a kíséret főbb személyeit szállásolták el földalá, a többiek köztereken ütöttek tanyát, főzték lapos bográcsaikban a juhhusos kását s itták fekete kávéjukat.

Pest városa tanácsának már január elején kiadták a parancsot, tegye meg a szükséges előkészületet a követés illend fogadására. Negyven, négy személyre való hét hintót kellett kiállítania s 400 hámos lovat készzen tartania, mert ha a Duna zajlani talál, Vécznak veendik utjokat. A budai ágyuk január 25-kén hirdették a követésnek a város határába érkezését. A ködös idő nem tartá vissza a lakosságot a soroksári utra való özőnléstől. Az utcák és ablakok is megteltek kíváncsiakkal, kivált a kecskeméti utca tett ki magáért. Elöl haladt a városi és megyei küldöttség, utánuk nehéz lovasság, az udvari küldöttek, majd maga a követ nyolczlovas hintóban, sárga selyem-atlasz bundába burkolva. A személyzet a Bárány, Fehérhajó és Hétválasztó fogadóknak szállásoltatott el. Estére a követ egész kíséretével hivatalos volt *Ürményi* perszonálhoz, de

ezt csak akkor fogadta el, midőn maga a perszonális személyesen hívta meg. Éjfél tájban elment a Hétválasztónál tartott balba. Másnap meglátogatta az egyetemi könyvtárt, hol a rector magnificus *Baries* Adalbert fogadta ékes német beszéddel. Zöld selyem bundát viselt, lábain sárga papucskok voltak. Tizenkét török tiszit kísérté fel a lépcsőkön, kettő karonfogva vezette, harmadik a ruháját fogta. Szolgálattelvő tisztjétől egy selyem kendőt vett át, a miből drága briliántokkal kirakott arany szelenczét bontott ki s azt hitték, valami értékes ajándékkal akar kedveskedni. Csak mikor felnyitá, látták, hogy az burtonnal van tele. Sorba kínálta a jelenvőket, utóljára maga is szippantott egyet s visszaadta a tisztnek. Különös figyelemmel, s némi töprengéssel olvasta a Szigetvár visszavételével ránk maradt kéziratokat. Az idegen látogatók jegyzékébe előbb nyolczsoros török verset írt s ugy a maga nevét. Midőn az érmelet nézegette, kérdezé, van-e köztük az uralkodó szultán pénzei közül? s midőn értesült, hogy nincs, öt kisebb aranyat adott át. Január 28-án a fizikai muzeumot tekintette meg. Hosszabban értekezett professzor *Horváth* Istvánnal a gépekről és kísérletekről s nagy figyelemmel látszott hallgatni a nyert feleleteket. A professzor ur meg is magnetizált vagy tiz törököt, mi őket nagy álmélkodásra ragadta. Innét ment a követ a természeti tárgyak termébe. A vele levő törökök egyike kérdezte, van-e ott olyan madár, a mely tüzet eszik s náluk odahaza találkozik. A jámbor ezzel talán azt akarta mondani, hogy ő már olyan valamit is látott, a mi itt nincs meg. A követ megfogadta a nagy földteket s egy asztal mellett foglalt helyet vejevel, hova már az alkoránt s egyéb török írásokat előre kikészítették. Miután előbb a szent könyvet ájdavidal érinté, olvasgatott belőlük. Ez alatt *Davidovits* tábornok egy másik asztalra porcellán eszészéket rakatott s a vendégeknek kávéval és édességekkel kedveskedett. A német színházban tiszteletére „Die Einführung aus dem Serail” című darabot adták.

Különös elismerését nyújtán a török követ a perszonális *Ürményi* és *Beleznay* generális özvegve irányában. Az elsőnek — kit „Primo kadi”-nak, azaz első bírónak hitt — megígérte, hogy ha hazájába visszatér, levelezni fog vele. *Beleznay*ét saját lakásán kereste fel, hogy megköszönje a miért Pesten tartózkodása alatt a maga halovas hintáját bocsátotta rendelkezésére.

Pestről egy serezedbeli katonát is magukkal vitték. Az előző török háboruban esett foglyul s keresztényné levén, beállott a Gyulay-sorezredbe. A mint neszét vette a törökök érkezésének, oda szökött hozzájuk s visszatérni akaró szándékát jelenté. A törökök mindjárt át is öltöztették, de egy pajtása felismerte. Az ezrednek a dolog tudomására jutván, visszakövetelte emberét. A követ a főparancsnoksághoz folyamodott, hadd vihessé el magával Bécsbe, hol majd ő felségéhez fordul elbocsátatásáért, mi ha nem sikerül, szakállára fogadta, hogy visszahozza magával.

Bécsben szintén jó előre intézkedtek a fogadtatásról s összeállították a napi szükséglet jegyzékét. Napjában kellett: 300 cselédkenyér, 150 zsemlye, 180 font üri-, 67 $\frac{1}{2}$ font borjulus, 101 $\frac{1}{2}$ font zsiradék, 62 $\frac{1}{2}$ font méz, 90 font csirke, 62 $\frac{1}{2}$ font vadhus, 3 $\frac{1}{2}$ font rizskása, 101 $\frac{1}{2}$ font zsiradék, 62 $\frac{1}{2}$ font méz, 90 font ezukor, 270 font közönséges, 22 $\frac{1}{2}$ font lángliszt, 250 tojás, 30 font kávé, 300 faggyu- és 40 viaszgyertya, 3 $\frac{1}{2}$ font fahéj, 22 $\frac{1}{2}$ font rózsaszamé, 2 $\frac{1}{2}$ font sáfrány, 9 font rózsavíz, 33 $\frac{1}{2}$ font aszaltmeggy, 22 $\frac{1}{2}$ font mandula, 22 $\frac{1}{2}$ font datolya, 15 okka füge, 5 okka malocsa, 8 okka aprószőlő, 10 okka mogyoró, 1 okka pézsmaszappan, 20 okka közönséges és 10 okka száritott laska, 3 okka ostya, 3 okka finom s 20 okka közönséges sajt, 500 font vöröshagyma, 25 font olajgyümölcs, 30 okka gesztenye, 150 marhalál, 25 marhanyelv, 50 okka édes- s 30 okka aludtje, 20 okka turó, 100 okka árnyakása. Ezekhez járult még vízahályg, köménymag, timó, székfűszeg és bors, alkórmós, kámför, majd alma, körte, szilva, narancs, dinya, s más egyéb gyümölcs; káposzta, spárga, paszuly, zöldborsó, articsóka s egyéb zöldség-felék s különféle halak.

E közleményt, mielőtt közzétettük volna, jónak láttuk elküldeni *Szilády* Áronnak, a törökök Magyar-

országon viselt dolgai nagy tudományú ismerőjének. Ő maga is azt tartja, hogy a török szultán képviselőjének látogatása karácsony másodnapján egy kezesfény templomban, akármily különös is, de egyáltalában nem valószínű. Ulama pasa is ilyenformán viselte magát Lippán a XVI. század közepén (Tinódy 408. 409. l.) A színház, a képtár meglátogatása, minden modern színezet mellett is, megtörténhetett. Lehet, hogy utasítása volt a követnek olyan, mely szerint ily frenk módon kellett neki magát viselni. Az egyetemi könyvtár látogató könyvében ma is megláthatók az oda beírt versek, a mikről a czikk megemlékezik. A halasi história is megvan Tóth János történetében, csak az asszony-rablásféle körülmény nincs meg s Pándiné nem, csak Pándi említették. A czikk végén álló napi szűkösglet kissé bőven van számíva, de lehet, hogy egyáltalán a követés kísérlet mellé adott tolmács-, irodaszolga- és katonaszemélyzet ellátása is bele van értve. — *Szerk.*

PETŐFI MINT SIRVERSKÖLTŐ.

A nagy költők nem barátjai az u. n. alkalmi verselesnek. Csak ha lelkiük sugallata, hangulata az alkalommal összeüt, akkor írnak a szó szoros értelmében vett alkalmi költeményt. Irnak az ihlet befolyása alatt és azért, hogy kiöntse lelkiük vágyait, hogy kifejezzék érzelmeiket. Szavuk szivből fakad, szívhöz szól. Ha szívességéből, elutasíthatatlan udvariasságból kénytelenek irni: művökön rendszeren ott van a mesterkelttség jellege. A leginkább benyomások közt születnek a *sirvers*-ek. Petőfi eddigi kiadott költeményei közt sincs *sirvers*, pedig hogy legalább *egy* irt e fajtából, bizonyítja az alább következők, melynek története ez:

Özv. Szabó Ferencné urhölgy elhunyt férjének emlékkövet akarván emelni, 1848 nyarán följött Pestre tartózkodása helyéről, Kalocsáról, hogy szép sírkövet, de arra még szebb verset szeressen. Mint Petőfi családója, elgondolta magában, hogy felkeri erre a nemzet dalosát.

A gyászba borult nő, ki csak a tavaszon veszté el férjét, ismeretlen létre is fölkereste Petőfit, és könyezve adta elő kérését. Petőfi szabadkozott, kijelentette, hogy kérjen tőle bármit, csak ezt az egyet ne. De a kesergő nő továbbra is esdekelt, zokogva kérte a költőt... s Petőfi hosszas vonakodás után bár, de beleegyezett. Másnapra készen lett a vers, még pedig Szabó Ferencné leányának, Bakits Irma urhölgynek állítása szerint kettő is. Ha az egyik nem felelne meg a gyászolók várakozásának, legyen kéznél a másik. Az itt közlöttest vészték a köre; kéziratát a gyermekek kezébe ekerlye gyamánt őrzé meg; a másiknak azonban az idő folyamában nyoma veszett...

Az említett két urhölgy él, állításukat mindenha készek igazolni, de a legjobb bizonyosságot szolgáltatja maga a kézirat, mely kétségbevonhatatlanul a Petőfő. A sírfelirat, mely *Szabó Ferenc* sírkövére készült, így szól:

E SÍRKÖVET
KEDVES EMLÉKÉNEK ÜRÖKÍTÉSÉRE
VIGASZTALHATATLAN ÖZVEGYE
S LEÁNYAI MÁRIA, KLEMENTINA ÉS VILMA
HÁLA JELEÜL EMLITÉK.

NYUGODALOM, MELLY ELSZÁLLÓTTÁ A MI SZIVÜNKBŐL,
SZÁLLJ IDE E SÍRNAK DRÁGA LAKÓJA FÖLÉ.
ÉLETET ÉS ÖRÖMET ADNÁNK A FÉRJ S AZ APÁNÁK,
S E KÖNÉL EGYEBET NEM LEHET ADNI NEKI!
ÁLENI SORÁ FOG E KÖ; HAMARABB ELPORLIK AZONBAN,
MINT LEKÜNKBEN AMA BÁTÁ, A MELLYET ÖRÖZ.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Franklin-társulat kiadásában ismét közreadék művek jelentek meg. Ezek közt van Ballagi Mór „Uj teljes német és magyar szótára”, már az ötödik kiadás a német-magyar részből. Összesen 1099 sűrű nyomán, háromszorosan hasábozott lapra terjed a jeles munka, melynek használata oly általános mindenütt, hol a magyar és német nyelv érintkezésében utmutatásra s fölvilágosításra van szükség. Ára füzve 7 frt, félbör kötésben 8 frt.

„Életrajzok Plutarchosból”, görögöb fordította *Szállasi* Móricz, ki Plutarch rövid életrajzával is ellátta. Az ifjuságnak, mely komoly tanulmányokkal foglalkozik, alig lehet jobb könyvet kezébe adni, mint Plutarchét, mely életrajzaiban annyit nemes és oly nagy művészzel mutat be. A kötet két részből áll. Az első rész életrajzai: Lykurgos, Solon, Themistokles, Aristeides, Kimon; a másodikik: Perikles, Nikias, Alkibiades, Lysandros, Agesilaos és Pelopidos. Mindezek gondosan vannak áttüzetve nyelvinkre. Ára 1 frt 60 kr.; vászonba kötve 2 frt.

Shakespeare-mesék, irták Lamb Károly és Mária, angolöb fordította, bevezetéssel és Shakespeare rövid életrajzával ellátta *Mihály József*; átnézte *Völg* György. A Lamb testvérek a nagy brit költő színműveinek meséjét oly alakban vonták össze és pedig ily érzellem és szerencsén, hogy mint elbeszélések is élvezetes költői olvasmányt nyújtanak. Főkép az angol ifjuságnak voltak szánva és Shakespeare-mesék s nagy elterjedése is jutottak, a Lamb-testvéreknek pedig nevet szerettek. A terjedelmes kötetből már (ép ugy mint Plutarch életrajzai) egy-egy füzet korábban megjelent, s most egyben kapja az olvasó az egész munkát. Ára 2 frt, vászonba kötve 2 frt 40 kr.

„*Aragó emlékbeszéde*”, szintén újabb kiadás; fordították dr. Császár Károly és Kont Gyula. Aragó 1830-ban lett a francia tudományos akadémiá titkára, s az ő tisztsége alatt nagy tudósok hunytak el, kik fölött Aragó, maga is kitünő tudós, tartott emlékbeszédeket, melyeket egy formájára, mint az a körülmény, hogy a matematika és természettudomány legkitünőbb képviselőiről szólnak — s e tudományok felvirágzása koráról — a tudományos tevékenységről kimerítő rajzot nyujtanak, — nevezetes emlékbeszédeké tett. E kötetben, mely pedig 119 és 155 lapra terjed kettős részből áll, négy emlékbeszéde van, Carnot, Monge, Volta és Ampère fölött, de mindenik ékes tanulmány, mely a tudósok szellemi világát és működésének hatását rajzolja. Ára 2 frt, vászonba kötve 2 frt 40 kr.

„*Magyar esőtörvény*” (az 1881-ki 27-ki törvény-czikk). Az összehasonlító jogtudomány igényeinek lehető figyelembevételével írta dr. Herczeg Mihály ügyvéd s egyetemi tanár. Első rész: anyagi jog. A 175 lapra terjedő nagy nyolczadrétű vaskos kötet ára 1 forint 60 krajczár.

Műszótár az összes vasuti szolgálat számára, írta Mayer J. Lajos az osztrák államvaspályatársulat tisztviselője. Nem régebben a német magyar rész, most pedig a magyar-német rész jelent meg belőle, a vasuti szolgálatban és üzletben előforduló szavakkal, ellátva Hieronymi Károly államtitkár dicséret nyilatkozatával. Ára 60 kr.

Dalkönyveske a népiskola alsó osztályai számára, szerkesztette Kapi Gyula soproni evang. tanítóképzőintézeti tanár; ára 20 kr. Ugyanehhez „*Utastítás*”, ára szintén 20 kr.

A „*Budapesti Szemle*” 65. (májusi) száma két nagyobb tanulmány befejezését, egynek kezdetét s néhány új és befejezett tanulmányt tartalmaz. Befelezi mindenekelőtt Kautz érdekes és alapos tanulmányát a városok keletkezése, alakulása- és szereplésének törvényeiről, valamint Concha Győzőnek, a múlt század kilencvenes éveinek reformmeiről s azok előzményeiről szóló czikkoszorozatát. Mindketőben egyetemes érdeklő, de hazánkat közelebből is érdeklő társadalmi kérdések fejtegettetnek, a szerzők nagy olvasottságának s széles körű tanulmányainak alapján. A most kezdett czikkoszorozat nem kisebb fontosságúnak s még aktuálisabb érdekeknek ígérkezik. Ez Fraknoi tanulmánya a középtanodai (helyesebben: középiskolai) törvényjavaslatról. A tudós szerző a Szemle közelebbi számában „Haynald érsek emlékirata s a kathol. álláspont” cím alatt megjelent — m — jegyű közlemény ellen száll síkra, de nagyobb keretben kíván mozogni s az alapítvány jogi természetét történelmi fejtegetésekkel kézzel felvilágosítani. Nagy érdeklő nézünk a folytatás elé. — A Szemle többi czikkjei: Thaly Kálmán „Ocskay László” című könyvének bírálatá — tanulmány alakjában — Angyal Dávidtól; a mohamedán közvéleményről, jelesen a Hidsz nevű arab hírlapról s izlám hírlapirodalomról tudós orientalistánk Goldziher Ignácztól; Egy összeküvés I. Napo-

leon ellen, epizód a nagy császárság történetéből, Wertheimer Edétől, s végre «Statistikai Szemle» (jelenen a házassági és halálzási statisztika legújabb adatairól) dr. Földes (Weisz) Bélától. A szépirodalmi rovatban Vargha Gyulának egy meleg hangú s tartalmas, az egyszerű dal mértékén jóval túlmenő, szép költeménye «Vólnék csak a sors kegyence...» mellett tíz olasz népdalt veszünk Radó Antal izléses fordításában. Az Értesítőben Keleti Károly ismerteti Pekár Imre méltán nagy elismeréssel talákozott könyvét: «Földünk buzája és lisztje», Riedl Frigyes Szász Károly «Világírodalom nagy éppozsai» I. kötetét, Szilágyi Sándor pedig a könyvkiállítási kalauzt; végre névtelen Lehr Albert Toldi-kommentárját. — A tartalmas füzet a rövid bemutatásával a vállalatot ismét a közönség méltányos figyelmére ajánljuk. Havonként 10 íves füzetekben jelen meg s előfizetési ára egész évre 12 frt, félévre 6 frt. Egyes füzet ára 1 frt. Kiadó a Franklin társulat, hová az előfizetések s megrendelések küldendők.

Uj regények. Az eredeti regényirodalomnak egyszerre több legújabb terméke hagyta el a sajtót. Először említjük ezek közt *Jókai regényét* „*Szeretve mind a vérpadig*“, történeti regény a Rákóczi-korból, öt kötet, ára 5 frt. A «Hon» tárczája közölte volt, s a szerző több részletet fel is olvasott belőle. Nagy-névű költőnk egyik legjelesebb munkája, melyet a szépirodalom minden barátja benső gyönyörrel olvas. Tárca az aruló Ócskay László története. Az Athenaeum társulat adta ki. Ugyane társulatnál jelent meg: „*Fridényi banja*“, regény két kötetben, írta Acsády Ignác. Társadalmi regény, mely a pénzügyvilág köréből vett alakjaiban és eseményeiben az élet iránti élénk szemléletű tehetségről és eleven előadásról tesz tanúságot. Ára 2 frt. „*A nemes vér*“, regény két kötetben Tolnai Lajostól; kiadták a Révai-testvérek. Egy elszegényedett, erdélyi nemes család történetét beszéli el, mely tönkret jutott, főhöz-fához kapaszkodik, s mikor a lányt jól férjhez adják, akkor ismét kezd a pazarlást. A mese egyszerű. Tolnai főleg az alakok rajzára fordít hiváló gondot. A hatást inkább a benső tartalom, mint a külső csillogásban keresi. A két kötet ára 3 frt.

Szemere Miklós összes műveinek sajtó alá rendezői, Boruth Elemér és Payzoss Andor, az előfizetési pénzek beküldésének határidejét meghosszabbították június hó 15. napjáig.

Magyarország II. József korában. Marczali Henriknek az év elején az akadémia kiadásában megjelent első kötete teljesen elfogyott. Most az akadémia a könyvkiadó-vállalat formájában akarja kiadni és a vállalat pártolói tagjainak kedvezményi áron (diszesen kötéve 4 frt) rendelkezésükre bocsátja. A kik a munkát birni óhajtják, május 25-ikéig jelentkezzenek a tud. akad. könyvkiadó-hivatalánál.

Füzetes vállalatok. A „*Magyar Lexikon*“ból a 100. és 101-ik füzeteket adta most ki Wilckens és Waidl könyvkiadó-hivatala. Ezek a «kos» szótól a «krateros» szóig terjednek. Egy füzet ára 30 kr. — A Mehner-féle füzetes illusztrált vállalatokból pedig a következőket kaptunk: „*A föld és népei*“, szerkeszti György Aladár, 61—62-ik füzet, melyek Magyarországról és a magyar korona országairól, továbbá Oroszországról és a finnekéről szólnak; e füzetekhez térképek vannak mellékelve. — „*Képes világtörténet*“ (a középkor), szerkeszti dr. Molnár Antal, 72—73. füzet, melyekkel a középkorról szóló rész első kötete bevezető; Magyarország XII-ik századbeli műveltségi viszonyairól is nyújt bő közleményeket. — „*Népszerű orvosi tanácsadó*“, szerkeszti dr. Ziffer Károly, 23—24. füzet, a «ruházattól» a «szellőzés» szóig terjedő tartalommal. Ára e füzetek mindenikének 30 kr.

A «Jogtudományi Közlöny» legközelebbi száma a következő tartalommal jelent meg: Házasságkötés egyházi és polgári jog szerint. Közönséges egyházi és hazai kútfői nyomán. Dr. Kováts Gyula budapesti ügyvéd. — A szomszédjog. Dr. Katona Mór győri jogakadémiai tanártól. — Törvénykezési Szemle: A kártérítés és elégtétel. Adalék a k. t. 356. §-hoz. Dr. Révai Lajos budapesti ügyvéd. — Az 1881. LX. tev. 192. §-hoz Tóth Gáspár selmezi ügyvéd. — Ha valamely ügyvéd fejelemi uton az ügyvédkedést elmozdított, és saját ügyében mégis mint ügyvéd írja alá magát: képez-e ez jogellenes cselekményt? Ujszászi József kecskeméti ügyvéd. *Melléklet:* Curia határozatok. — Külön-félek.

«Öngyűző» cím alatt ifj. Nagel Ottó kiadásában időközökben megjelent füzetes alakban jó ki Knorr Alajos kir. ítélt bíró és című művének harmadik újra átdolgozott kiadása. E mű: gyakori-

lati utmutatás lesz joggyűjtemek elintézésére, okiratok és beadványok szerkesztésére. Az első füzet az egyes közhatalmokat és azok teendőit sorolja fel. Egy-egy füzet ára 30 kr.

Uj zenemű. «Arva Zsuzska» népszimnű legkedveltebb dala (szám szerint hét) megjelent egy ošinós füzetben Táborcsky és Parschnál s másfél forintért kaphatók; énekhangra zongorakísérettel Erkel Elek alkalmazta.

A nemzeti színházban m. hó 28-án Csiky Gergelynek „*Anna*“ című egy felvonásos szimnűmvet adták elő, melyet a közönség jól fogadott. A darab hősnője egyszerűen az a nő, ki leánytáttól a büntől menti meg, melyért ő lakol, habár csak gyanúból. Férje elűzte s még gyermekétől is megfosztotta. Most mint gazdasszony él leánya körül, a nélkül, hogy az ismerné. Leánya férjével, de férjét napi teendői elfoglalják, a fiatal nő unatkozik, panaszkodik, hogy férje elhanyagolja, és szívesen fogadja az udvarlást. Epen így gondolkodott és érzett egykor Anna is. Fölismeri tehát a veszélyt. A fiatal asszony egy estére meg is hívja magához théatra Zeréndi Jenőt, az udvarlót. E találkozást megakadályozni lesz feladata a gyermekeért aggódó anyának. Ez szépen is van írva, s igen hatásos, mikor Anna elmondja saját történetét, s a fiatal nő megismeri anyját. A találkozás elmarad; de a hazatérő férj elég okot talál az aggodalomra, míg végre a fiatal nő mindent bevall ösintén férjének, azt is, hogy a veszélytől egy angyal: édes anyja mentette meg. A férj, belátva saját hibáját is, megnyugszik e megoldásban s ő színtén anyját fogadja Annát. A darab hatását elősegítette a jó előadás is, Prielle Kornelia (Anna) kitűnő ábrázolása, Szigeti József, Márkus Emilia k. a. játéka.

A népszínházban is Csiky Gergelytől adtak újdonságot, egy 3 felvonásos fővárosi énekes népszimnűmvet „*Szép leányok*“ cím alatt. A népszínházban ez az első darabja a termékeny szerzőnek, a ki itt is szilárdan megvetette lábát. Darabja szinpadí hatása nem közönséges, alakjai kedvelni játszhatók, s ugy az egész menete, mint egyes szereplők, mindvégig érdeklik a közönséget. A «Szép leányok» egy társadalmi kérdést vet föl: mi történik a szegény leányokkal az életben, ha megfosztatnak az örökös támogatástól. A feleletet ugy adja meg Csiky, hogy el kell vesznök.

Két szegény leánytestvér sorsát festi, kiket a megélhetés hoz föl a fővárosba, a hol az egyik, Terka, szorgalmasan készül, hogy a táviró-hivatalban állást nyerhessen; a másik, Lina, dolgozik, de kaczer, s korán észreveszi a nagyvilág folyásából, hogy szegény leányunk legfőbb vagyona a szépség; akármilyen becsületes is, mégis megjutásra törekszik. Vágyik a jólét és fény után, kintülk is neki; ő elfogadja, s melyen leülve, Terka megmarad a becsületnél, s az élet hullámai és szirtjei közt kell küzdenie. Völegénye elhagyja, s ő megsejyennülve kerül ismerőst, már szolgálatba is áll, de mindenütt illdozi az, hogy zép és becsületes, aztán meg volt völegénye családja, ugy hogy szolgálatát is elveszti. Ekkor találkozik hűgával, Linával, ki selyemben jár s gyémántokkal ragyog. Azon a ponton van, hogy az élet mostohaságától elforduljon és ő is selymet meg ékszereket keresen. Ekkor talál igazi jó emberekre, egy vén kormárosa és ennek leányára, kik részvételt viselnek iránta. Terka tehát megmenekül az örvénytől. De itt sincs nyugalom, hisz a kormáros leánya senki más, mint volt völegényének a menyasszonya. A kormáros tudja, hogy leendő vejenek viszonya volt bizonyos gonosz leánynyal, s a mint azt is megtudja, hogy ez Terka, akkor a jó ember sem téri meg házáll. Terka odajut, hogy kétségbeesés közt jár kel a Dunaparton, és hallgatja a habok mormogó hivasát. Ismét azon a ponton van, hogy letérjen eddigi útjáról. Egy kormásból tivornya és ledér ének hangzik. Be fog oda menni, ugy is éhes — legyen vége a nyomornak. Epen onnan jó ki a hűgá. Lina. Nem selyembe van már öltözve. A sülyedésben egész az iszapig ért már. Keservesen fölkiált, a mint néjjet meglátja, s térdre borulva mondja el, mily szerencsétlen. Ime, a két leány közül az egyik azért jött a kétségbeesésbe, mert erényes, a másik pedig, mert vétkezett. A szerző itt bevezeti a darabot a lehető jó fordulattal. Terka megnyeri a jutalmat, s egy becsületes ember szivét; Lina pedig becsületesen nyer. Csiky sokszor erős, realiztikus vonásokkal alkalmaz ez erkölcsi rajz festésében, és ezek nem egyszer nyervek, ugy hogy enyhíteni nem ártana. Főhatása a darabnak a jól kiaknázott helyzetekben és alakokban van. Kevésbő válik a darab javára az Aggházy Károly által írt zene.

A darab e hó 4-én került először szinre, nagy közönséget előt. Az előadásban a népszínház majd minden jobb erője közreműködik. Érdekes benne Blaháné asszony, ki Terka drámai szerepében eddigi szerepkörétől nagyon elütőn mutatja meg magát, s a bánat, a szenvedés hangját ép oly szerencsésen eltalálja, mint mikor az ének csendül meg az ajkain. Nagy és

sok tapsot kapott a drámai szerepben. Kitűnő alakok: Tihanyi, egy goromba modoru. Jászvi kormáros és Horváth, egy vén korhely, ki rokonszenves tulajdonokkal van felruházva, Lina szerepében Nagy Ipolyka k. a. dícsérete mélték. Vidor, Solymosi, Kassai, Rákosi Szidi jó előmozdító az előadás egybevágó és hatásos folyásának, valamint a kis epizód szerepek ábrázolói. Az utolsó felvonásból, mely a Dunapartot tünteti föl a királyi palotával, holdfény mellett, szép díszletet is festettek.

A műcsarnokban jelenleg oly kiállítás van, melyben eladó képek közt válogathat a közönség. Sok jónevű festő sikerült, vagy korábbi évekből eredő festménye, vázlata van kiállítva. A kiállítás hosszu ideig nyitva lesz, miután őszig nem rendeznek tárlatot. Az ősi kiállításknál kiválóbb érdeket a pályadíjak és jutalmak fognak kölcsönözni. A képművészeti társulat az eddigi 800 frtos díjat három részre osztva adja ki, és pedig 500, 300 és 200 frtos díjakban. Ugyancsak az ősi kiállításon adják ki a Ráth György-féle 100 aranyos pályadíjat, valamint a Munkácsy-féle 6000 frtos ösztöndíjat ifjabb tehetséges festőművészek számára, hogy magukat Párisban tovább kiképezthessék.

A könyvészeti kiállítás berekesztését alkalmasint egy pár napra még elhalasztják, mert a legutóbbi napokban az érdeklődés nagy volt, s külföldről is többen jelentették, hogy eljönnek. B. Nepesa Ferenc, a királyné főudvarmestere szintén megtekintette az érdekes kiállítást.

Munkácsy Krisztuské jelenleg Londonban van kiállítva. A lapok hasábos ismertetéseket közölnek e festményről s teljes elismeréssel üdvözik. A «Daily Telegraph» egész tanulmányt adott róla.

A nemzeti muzeum képtára számára a közoktatásügyi miniszter megvásárolta Benczur Gyulának a bécsi nemzetközi kiállításon levő festményét, a «Bachans nőt».

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia május 1-ső napján tartott ülésén Vánbéry Armin nagy dícséretet közt mutatta be egy fiatal nyelvtudós, Pozder Károlynak «Idegen szók a görögben és latinban» című tanulmányát s azt kiadásra ajánlotta. Fölolvasás csak egy volt; ezt Bartalus István tartotta, újabb részleteket olvasván föl a magyar zene történetéből. Ezuttal a vonó hangszerekről szólt s egy pár régi zeneművet is bemutatott zongora mellett.

Bartalus legelőször arról szölt, hogy a koboz, czithera, lant, tambura és hegedő fogalmait nagyon összeavarrják, pedig azok nemesak különbözök, hanem külön történetök is van. A huros hangszerekről szölvén, nem tartja valószínűnek, hogy a II. Lajos király napjában (1525) említett czitherázó cigányok inkább czimbalomozók voltak, mert a mi a naplóban a czithera kezelésére vonatkozik, inkább illik a czimbalomra. A czimbalom az ókoriak psalteriumnak nevezték; az olasz találmányu cembalo is ugyanilyen, legfőkébb érczburajval különbözén, minek következtében a kümbalonnál (csengetyű) kölcsönzött néven az olaszok cemballon nevezték. Öseink legrégibb két hangszerének véli a tamburát és kobozt; de a tambura elődje a czitherának, a koboz a lantnak. A hegedőre vonatkozólag Tinódi szavaival igazolja, hogy vonós hangszert volt, egyuttal ismert egy 1683-ban megjelent «Ungarische Wahrheits-Geige» című politikai gnyviratot, mely, hogy az akkori politikai viszonyokat a magyar hegedűhöz hasonlithassa, nyolcz pont alatt leírja a magyar hegedűket. Végül Bakfark Bálint régi dalköltőtől mutatott be egy három szólamu ábrándot, mely a 16-ik században Krakóban jelent meg; aztán pedig egy lassu és friss téczézet, egy 1572-ben Straszburburgban megjelent gyűjteményből. Ennek frisse azért figyelemreméltó, mert ritmusa nem páros, minőt a magyar zene követel, hanem páratlan. Innen önként következik, hogy ama századokban a páratlan méretű téczézetek egy olyan neme is divatozott, mely napjainkban teljesen ismeretlen. E friss egészen a lassuból van módosítva, s ily minőségben sem alkalmas más tánczra, mint magyarra. E zene azonban nem a népé, hanem a nemességé, mint nemrég voltak a palotások, melyekre a nép nem tudott tánczolni.

Vánbéry néhány megjegyzést tett Bartalus értekezésére; kétségbe vonja, hogy a hegedő már a régi időkben vonós hangszert lett volna. Koboz van az egész ural-altáji fajnál és annyit tesz e szó, mint kívájt, üres. Közép Ázsiában a hegedűhöz hasonló hangszert a *luta*, de pengetik, vonóval nem használják. Ebből lett a mi hegedünk. A mongolok hozták be hozzánk, sok más egybe, ruhákkal, szokásokkal. A czimbalom is egyvan keletben, tökéletesen olyan mint a miénk. Ezt déli Perzsiából szintén a mongolok hozták be.

Az akadémia nagygyűlései. Az akadémia nagygyűlései május 30-án délután 5 órakor kezdődnek osztályértekezletekkel, mikor a jutalmak ügye és a tagajánlások lesznek napirenden; másnap szintén a jutalmakat itélik oda, harmadnap pedig lesz a tagválasztás. Az ünnepélyes közlést június 4-én d. e. 10 órakor tartják a díszteremben.

A történelmi társulat e hó 4-iki ülésén *Zilahi Kís* Béla tartott felolvasást „*Tököly Imre* s a bujdosók» cím alatt, elmondva, hogy midőn a Wesse-lényi féle összeesküvés kudarcot vallott a bujdosók Erdély végein vonultak meg, — Abafi fejedelem vendégszeretetét élvezve, — itt lassankint két pártra szakadtak: egyik a török szövetséget, másik a Habsburgokhoz simulást kívánta, ekkor 1675-ben ment a fiatal Tököly a bujdosók közé. Senkinek sem több oka, mint neki, gyűlölni a német abszolútizmust. A bujdosók feje ekkor Telegi Mihály volt. Tököly befolyása gyorsan terjedt s hosszas küzdelem után elismertették a kurucok vezérének. Katonái imádták, de félték is tőle. Csak is az ő erélye tudta összetartani a bomlázó fölkelést. Tököly házassága Zrinyi Ilonával és a kurucz fegyverek dinalai egy időre esnek. De a kurucz forradalom napja csakhamar ismét lehangyolott. . . . Ezuttal *Balási* Ferenczről olvastak fel történeti tanulmányt a váradi rezesszatról, s ezzel az ülés véget ért.

A földtani társulat máj. 3-iki ülésén *Kronner* József egy Magyarországbán talált Fischerit nevű ásványt mutatott be, mely különben az Ural-hegységben fordul elő. Az ismertetést példány Brassóme-gyéből, Román Gladnáról való. Utána dr. *Schafarik* Ferencz értekezett a Fruška-Gora, nevezetesen a lendicei és pétervárdi erucziók közeiről. Dr. Staub Móricz foszil gyümölcsöket mutat be, melyeket neki B. Müller Ferdinand, az angol kormány botanikusa Ausztráliában, ajándékképpen küldött. Kiemeli azon nevezetes tüneményt, hogy az Ausztrália rétegeiben talált foszil flora olyan növényeket mutat, melyek másutt Európában, Ázsiában és Délamerika hasonlók rétegeiben is előfordulnak. Ez alapon azon hipotezis, mely szerint a ma elkülönített kontinensek annak idején egymással összeköttetésben állottak, mindig több valószínűséget nyer. Dr. *Pethő* Gyula értekezését a Sphaerulit-lagylók sarokpántjainak felfedezéséről, Lóczy Lajos mutatta be. Végül dr. *Szabó* József mutatott be két petrographiai mikroszkopot, melyek mint polarizált mikroszkopok is használhatók s melyek egyike Nachtertlől, a másik pedig Reichertől van.

A Petőfi-társaság Debreczenben. A Petőfi-társaság számos tagja e hó 6-án indul el Debreczenbe a felolvasó gyűlésre. Délután 3 óra előtt érkeznek meg, s a fogadtatásra alakult hatvanas bizottság várja őket, a tanuló ifjúságot, egyetkekkel s a dalárdával: Simonffy polgármester mond üdvözlét, s aztán bevonulnak a városba. Elszállásolásukról a bizottság gondoskodik. Délután kirándulás a nagyerdőre, este falkázmenet, melyet a vendégek a kaszinó erkélyéről néznek; végül pedig ismerkedési estély a «Bika» vendéglőben. Másnap, vasárnap délután lesznek a felolvasások a színházban, *Jókai* elnöklötte alatt; ezt a város lakomája követi a «Bika»-ban; este bál a «Koroná»-ban. E hó 7-én megtekintik a városi intézeteket, s e nappal véget érnek az ünnepélyességek. A vendéglátás szíveségében a debreczeniek már előre is nagyon vetélkednek.

Az orsz. kisededővő egyesület május 1-én tartotta közgyűlést Tisza Kálmán elnöklötte alatt. A választmány évi jelentését P. Saathmáry Károly olvasta föl.

Az egyesület által fenntartott képezdében a mult év alatt teljes ellátást és bennlakást élvezett ingyen 26 növendék, havi 15 frt segélyben részesült 10, ingyenes oktatásban és tankönyvben 17, összesen 53 növendék. A mindennel ellátott, bennlakó 26 árván kívül 68 bejáró kisedő van. A jövőre nézve a választmány nézete az, hogy az óvodák terjesztése végett az egyesületnek szellemi összeköttetés kell létesítenie vidéki egyetkekkel. A terjesztés terén már az idén is szép eredmény mutatkozik. Összesen 21 új óvoda létesült az országban. Az évi bevételék 45,342 frtot, a kiadások 33,570 frtot tettek, pénztári maradvány 11,772 frt. A közgyűlés a tisztikarnak és választmányának meleg köszönetét fejezte ki.

A hirlapírók nyugdíjintézete alapítóinak száma ismét kettővel szaporodott. «A magyar jelzalog-hitelbank» s a «Leszámitoló és pénzváltó bank» kétkezert forinttal léptek az alapítók közé. Ez alapítványi összegeket öt év alatt négy-négy száz forintot évi részletekben fizetik be. Most már tízannyag olyan alapítója van az intézetnek, kik legalább is kétezer forintot áldoztak, összesen pedig 29,700 forintot. Kisebb adományokból is örvedetesen gyarapszik az intézet alapítókéje.

MI UJSÁG?

A király e hó 4-én kora reggel érkezett Budapestre, s az indóházról azonnal a budai várpalotába hajtatott, hol először is József főherceget fogadta, ki félórát volt a királlyal. Ezután a király magán lakosztályába vonult a királyné üdvözlésére. Az udvar most huzamos ideig maradt a fővárosban, s e hó 10-én fényes udvari estély lesz. Az udvari báloknak ugyan most nincs ideje, de e táncestetlyt — s talán még egy másodikat is — azért rendezik, mert a budai királyi palotában 1876. óta nem volt udvari bál. Ő felsége e hó 8-án és 11-én délelőtt nyilvános kihallgatást is ad.

A pusztaszeri ásatások. Göndöcs Benedek orsz. képviselő, mint az ősi zeer-monostor vagyis Pusztaszer apátja, a honalapítás ezredéves ünnepének közeledése alkalmából próba-ásatásokat tervezett Pusztaszerben, melynek tőhajlati részén az ősi apátás romjai láthatók. Az ásatásokat a mult hét végén kezdték meg Rómer Flóris jelenlétében. Rómer arra a meggyőződésre jutott, hogy a Pusztaszeren még fennálló fal a hajdani templom oldalfalja. Ebből indulva ki, vezette az ásatásokat kiváló eredményel. Megtalálták a falhajó baloldali oszloporát és később a második oszloporát is, valamint a mellékfal két falát. A templom, mint eddig kivehető, keresztalakú volt, hasonló a glogováci prépostság templomához. Rómer tovább is nagy buzgósággal folytatja az ásatásokat. Göndöcs Benedek szintén folytatja jelen van a helyszínen és a költségeket is fedezi, melyekhez Pallavicini Sándor örgróf is, Pusztaszer mai birtokosa 500 frttal járult.

Ráth Mór jubileuma. E hó első napján volt 25 éve, hogy Ráth Mór megnyitotta a fővárosban könyvkereskedést, mely ez idő alatt, mint a magyar irodalom sok jeles művének közrebecsátója és mint kereskedői üzlet, mint tekintélyre emelkedett. Ráth az évforduló alkalmából nem rendezett semmiféle jubileumot, de méltó, hogy a sajtó szava kifejezze azt az elismerést, melyre Ráth a magyar irodalom terjesztése körül érdemessé tette magát. Erélye, szakképzettsége és kiváló ismeretei emelték vállalkozását, s irányozták a kiadandó művek megválasztásában. Arany, Vörösmarty, Eötvös, Tompa minden munkái, Horváth Mihály újabb történelmi műveit st. mind Ráth kiadásában jelentek meg; az általa kiadott művek számban is tekintélyesek, s jóval meghaladják a másfél ezret.

A Dux-ünnep Pozsonyban. Mult hó utolsó napján kegyeleles ünnep volt Pozsonyban. Emléktáblával jelölték meg azt a házat, melyben Dux Adolf született, ki a magyar irodalom és magyar érdekek egyik derék tolmácsa volt a német irodalomban. A Toldy-kör rendezte az ünnepet, s a fővárosból is többen megjelentek; így a Kisfaludy-társaság, a történelmi társaság és Petőfi-társaság képviselői.

Az ünnepély gyűléssel kezdődött, melyen a városi hatóságok Gótt polgármester képviselte. Poor Antal kanonok, mint elők szölt az ünnep jelentőségéről, és megemlékezve Duxról. Utána dr. Hoffmann Frigyes olvasta föl Dux életrajzát; majd *Beöthy* Zsolt, mint a Kisfaludy-társaság küldötte tartott hatásos beszédet, ezen határszéli magyar ünnepély alkalmából megemlékezve a Schulverein agitációiról is. Dux kitartó munkássággal igyekezett a magyar irodalmat és szellemet megismertetni a németekkel; nem a maga híret kereste, hanem a nemzeti szellemnek kívánt szolgálni. A magyar kultúra ápolásának eszméjét sehol sem ünnepeleltik jobbsabban, mint épen Pozsonyban. Beöthy a németországi tudakosság gőgje által ellenünk indított tollharcz ellenében élénken eszteli, mi volt Magyarország ötven évvel ezelőtt s micsoda ma; nincs a világon nemzet, mely felszáradt alatt többet tett volna a mivelődés terén. Szavait így végzé: «Az új Magyarországnak Pozsony nem koronázó városa ugyan többé, de az új Magyarországnak még egy koronázás vár rá. Nemzeti átalakulásunkat, törekvésünket, reményeinket ismét ő fogja megkoronázni akkor, mikor nem csak szivében, hanem nyelvében is teljesen és egészen magyar lesz. Ugy legyen!» Nagy eljénzése követte e beszédet. Most kivonultak a várura, a földszített szülőház elé, hol a Toldy-kör elnöke, *Orosz* László mondott beszédet, mellyel a márványtábláról levonták a leplet. A szürke márványtáblára arany betűkkel e felírás van bevéve: «*Dux Adolfnak a Kisfaludy-Társaság tájainak szülőháza. Szül. 1822. okt. 25-én, megh. 1881. nov. 20-án. Házalál kelkesen szolgált, nemzeti irodalmunkat a külfölddel jó és rossz napokban egyaránt híven*

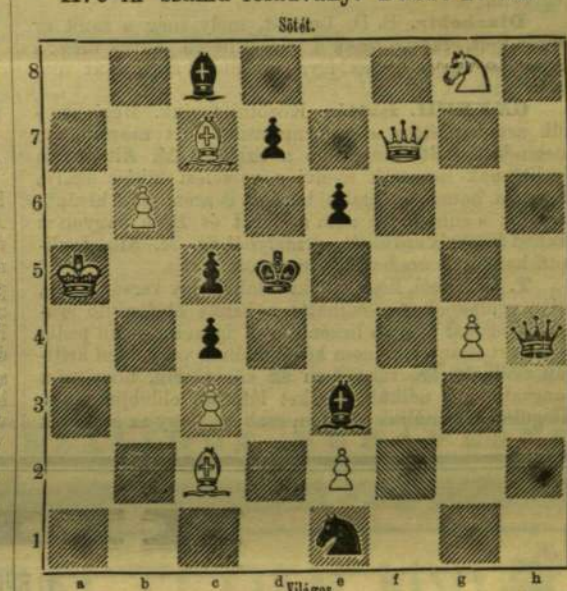
ismertette. Halás kegyelele jelölé a pozsonyi Toldy-kör. 1882.» Az ünnepélyt Gótt polgármester magyar beszéde és Pozsonyvárosa koszorújának átnyújtása zárta be. Az ünnepély záródása a Palugyay-féle vendéglőben folyt le, lakomával és hazafias pohár köszöntésekkel.

Teljes napogyatkozás lesz e hó 17-én, s látható északi Afrikában, Ázsiában és Európában. Kezdeté, a budapesti idő szerint átalában reggel 6 óra 8 perczor, a fogyatkozás teljessége pedig 7 óra 9 perczor áll be, s az elsötétülés 10 óra 36 percz tart, míg a fogyatkozás vége 11 óra 36 percz. De ez a számítás nem Magyarországra szöli. Mi nem is látjuk a teljes elsötétülést, a fogyatkozás csak részleges alakban fog föltűnni. Budapestben kezdete május 17-én 7 óra 13 perczor, vége 9 óra 4 perczor reggel. Ebben az évben még egy gyűrűs napogyatkozás lesz nov. 10-én, mely azonban nálunk nem látható.

A színházi szigor most igen nagy Bécsben. A mult héten is a Stadttheater előadását az utolsó pillanathban azért tiltotta be a hatóság, mert a szinpad van függőnyök gőpezete elromlott, s nem lehetett volna gyorsan lebecsátani, ha föl üt ki. Már a közönség is gyülekezni kezdett, de a hatóság nem engedte meg az előadás megkezdését, s akkor este nem is volt előadás.

SAKKJÁTÉK.

1170-ik számú feladvány. Dubbe F.-től.

Világos indul s a harmadik lépésre máttot mond.

Az 1165. sz. feladvány megfejtése.

Chocholous Gy.-től.		Megfejtés.	
Világos.	Szölet.	Világos.	Szölet.
1. a2—a4	--- d3—e2 (a)	1. Ba8—d8	---
2. Vh3—h4	--- Kd5—e6—e4 v. t. sz.	2. Fg4—e6f	--- Kd5—e6
3. Vh1—h1 v. Fg4—e6—f3 matt.		3. e7—d8: H matt.	

Helyesen fejtették meg: Vessperényi Flópy József. *Sarospatakon* Görcz Károly. *Kölcsevárti* Csipkés Árpád. *Nagy-Dobronban* Németh Péter. *Budapestben* R. J. és F. H. *Karacsonban* Bányai Lajos. *Vaizlón* Bartha Bezső. *A pesti sakk-kör.*

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a következő napok alatt: Zákó György, nagy kikindai törvényeségi elnök, volt képviselő, kit általában részvét közt a bajnai családí sirboltba helyeztek örök nyugalomra, 43 éves korában. — *Kovácsics* Gyula, volt bécsmegyei, utóbb temesmegyei főszolgabíró, 63 éves korában, Aradon. — *Darás* Sándor, egykor a nádor-húszárok hadnagya, 85 éves korában, Jákóhálmán. — *Bobest* Mária, nyugalmozott kir. ügyész, 63 éves korában, Budapestben. — *DELI* Lajos, fiatal mérnök, ki a szegedi vérsz alatti egy órházba szorult, honnan csak három nap múlva szabadulhatott ki, de egészsége tönkret ment, s Egyiptomban sem találhatott gyógyulást, 28 éves korában, Kairóban. — *Fais* József, Zalamegye Bánok-Szent-György községének derék jegyzője, ki e tisztben félévszázadig volt a nép igaz barátja. — Nagy-abonyi *SZELLE* DÉNES, ugrai (Bihar) uradalmi számtartó, 45 éves korában, Gyomán. — *KUN* LAJOS, a miskolci takarékpénztár főigazgatója, 61 éves korában. — *VERLIDÁN* JOZSEF, Császárszky Lajos az «Egyetértés» szerkesztője és Vértessy Arnold ismert író közeli rokona, 74 éves korában, Győrben. — *CSIKAN* MIHÁLY, a balassa-gyarmati polgári iskola tanítója, 44 éves korában. — *DMITRIJEV* SZIMEON, panosovai g. kel. román lelkész, 68 éves korában. — *MARX* LAJOS, jónevű fővárosi iparos, 38 korában. — *HARSÁNTI* SZILÁRD, 60 éves korában, Lajos-Mizsén. —

BÁNYAI LAJOS, volt gimnáziumi tanár, 27 éves korában...

LESTYÁN ADORJÁNÉ, szül. Toperczer Mária, a székhelyi kir. közjegyző neje, 30 éves korában...

MÁRIA hercegnő, Vilmos württembergi trónörökös neje, élte 25-ik évében meghalt Ludwigsburgban...

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Cenzura. K. P. F. A levélből nem vehettük ki: mely könyvekről van szó; kérjük czimüket részletesben följegyezni.

Diabekir. B. D. Levelét, mely még a múlt év végén kelt, elkésve, csak a lefolyt héten kaptuk meg; a konstantinápolyi postabélyeg azonban ápril 8-át mutatja rajta.

CXXXVII. szoltár. Közölni fogjuk. Megjegyezzük azonban, hogy a reformátusok közt mostanában megindult szoltármegzolgálat a Szenczy M. Albert-féle fordításnak nemcsak nyelvi s verselési hibáit akarja kijavítani, hanem a tartalmi hibákat is szem előtt kívánja tartani; s emellett nem a Marot és Béza nagyon is szabad francia szövegét — melyből Sz. M. Alb. fordított, hanem az eredeti is szem előtt tartja.

T. U. Abból, hogy valaki valahol egy versét jónak, talán remeknek is mondhatta, a benne előforduló szabadságokat poétika licenziával igazolta, — mi pedig ugyanazt silánykán, nem közzölhetők vagy éppen kritika alólnak soroztuk; nem az következik, hogy mi a hangzatos név nélküli verseket látatlan eldobjuk vagy elfogultan fitymáljuk; hanem csak az, hogy az emberek

izlése s ítélete különböző; s hogy a poéta is ember lévén, jobban hiszen az oly ítéletnek, mely neki s hitványának kedvez.

Hidvégi. Egyre gyönyébb, egyre alább. Ilyen verset:

„Csak még egyszer fogmám Azt a kerek kézpárt (!) Mely mint liljom fehér S mint a gyapot (!) oly lágy.“

egy kis izléssel bíró ember nem írhat le. A befejezés lapossága méltó hozzá:

S tartás távol föléd Az olyan kímélet, Miket szíveim nem várt S miktől majd meghasad.

Mivel első közlisméi (akkoriban) reményekkel biztatók voltak s mi is biztatólag szólunk rájuk, bár a sok termelés és mohóság miatt nem egyszer meg is rúttuk később, — most már kötelességünknek tartjuk rámutatni a hanyatlásra, melybe jutott.

Egy virágért. Az első és az utolsó strofa összefoglalásából, a közbéli háromt kihagyva elég csinos kis dal lenne belőle; pl:

Ha már letépted a virágot: Réá híven gondot viselj; Jusson neki — ne csak szived fölött, Szívedben is egy kicsi hely.

S ha hervad is, ne dobd azért el, Bár illatot már nem lehel... Ha volt szívednek oromere Szíved fölött hervadjon el.

G. O. Ez is olyan mint a multkoraiak között a jobbakká; de nem jobb. Közlésre még nem érett. Nem közzölhetők. Barna kis lány. Gazd uram. — Most tudom már... — Abránd. Gyilólet, szeretet. — Csak huszonnégy évnek távra láttam még... — Reménytelen. Élet és szerelem.

Kritikán alul. Egy nevelő álma.

Tartalom.

Szöveg: Erzsébet királyné mellszobra. — A pasirtához. Koltmány. Dalmady Gyözőtől. — A vasút. Koltmány. Erődi Danieltől. — Petőfi 1845-ben. Egervári P. Ódon-tól. — Meddig tart az élet. — Giers Miklós, az új orosz külügy-miniszter. — Úti képek Kis-Oroszországból. Tissot-tól. II. A két pápa. — Mezsgaföld történeti adomák. — Föltámadunk. Koltmány. Halász Deszától. — Egy feléd alatt. Angol regény. Irta Payn Jakab. — Egyéleg. — Loisset Emilia. — Elfogott lázadó. — Egy török követésig utazása hazánkban. — Petőfi mint sírvers költő. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egy-letek. — Mi újság? — Halálhírek. — Szerkesztői mondani-való. — Sakkjáték. — Heti napár.

Képek: Erzsébet királyné mellszobra. Marquet de Vasselottól. — Giers Miklós orosz külügyminiszter. — Úti képek Kis-Oroszországból: 1. A körmenet. 2. A két pápa. 3. A barát. 4. A samoir. — Egy feléd alatt. — Loisset Emilia. — Elfogott lázadó.

HETI NAPTÁR. Máj. hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus és protestans, Görög-Orosz, Izraelita. Rows for 1st to 13th of May.

Hold változása. ● Ujhold 17-én 8 óra 49 per. reggel.

Felélős szerkesztő: Nagy Miklós.

(L. Egyetem-tér. 6. sz.)

KÖZSÉNYESEKNEK.

Kwizda Ferenc János, es. k. udv. szállítónak Korneuburgban.

Nem köszönhetem Önnek eléggé, miszerint hosszas, nehéz szenvedésemről, a mely ellen oly sok is annyiféle szert siker nélkül használtam, az Ön megbecsülhetetlen közzvényfolyadékaiknak alkalmazása által rövid idő alatt oly tökéletesen megszabadultam, hogy jelenleg ismét kemény munkát teljesíthetem. Mindnyájan, kik bajomat látták, meg vannak lepve a csodaföld erejéről fölött, és sokaknak, kik hasonló bajban szenvednek, közzvényfolyadék-készletemből egy részt át kellett engednem. Miután mindnyájan, a kik használták, mindjárt az első beadórás után jelentékeny könnyebbülést kerestek, fölkerék, hogy gondoskodjam számukra e jeles szer beszerzéséről, s így kérem Önökön, hogy a postán átadják nekem a közzvényfolyadékot. Beesés figyelmébe ajánlván magamat, maradtam

Vormarkt, Mauthausen mellett, 1881. jul. 15-én.

teljes tisztelettel Klauer Lipót, kőműves.

Kapható minden gyógyszerár utján. Főletét: a kerületi gyógyszerárban, Korneuburgban.

A háztartásban

egy varrógép mindenestire a legszorgalmasabb és a leghasznosabb segéd, ha egyszerűen kezelhető, tartós és mindennemű varrásra használható. A Singer Manufacturing Co. New-York, eredeti varrógépek e czéltől, valamint minden más egyéb munkákra, mint fehérnemű-varrás, női öltöny-készítés, kőpeny, hálókötés és esernyőkészítésre a legtekélyesebb s a legkíméletesebb, mi mellet legfényesebben azon körülmény bizonyít, hogy abból csak a mult évben is több mint félmillió 150 eladva. Az eredeti Singer-féle varrógépek teljes jótállás mellett a csekély elő leg és minden áremelés nélkül, heti 1 ft részletfizetés mellett is kaphatók s alapos oktatás ingyen nyújtatik. — Az utazott s a Singer név alatt kibocsátott gépekkel való összetévesztések kiküldetését végett ügyelettel legyünk rá, miszerint az eredeti gépek a gép karján „The Singer Manufacturing Co.“ teljes czéggel vannak elhárva s ezenfelül úgy a részben, mint az állványon is a gyári védjegyet viselik. Szabók, czépzészek, szíjgyártók, kalaposok, könyvkötők és szákgyárosok stb. számára ajánlom a Singer Co. különleges varró-gépeit. 559

NEIDLINGER G.

BUDAPEST, váci utca 26. sz. (a „vastuskóhoz“).

LIPK JODFÜRDŐ

Szalavonában (Pozsony-megye) dalmazi fekvés, enyhe éghajlat megnyitási 1882. május 1-én. Az 51. R. forrásra jódforrás, mely fűrészek mint ivó-kuránok egyaránt használhatók, különös hatású mind den foku szphyllis, görvélv., csúz., közzvény., húgy-hólyag-, bőr- és női betegségek ellen, kiütések ellen, mennyiben ezeket igen gyorsan elűntesíti. Különféle szembetegségek, az izrak strumikus nagybőrdisei, s idült sebek ellen; mint ivókura idült gyomor-, bél- és húgyhólyag-hurut ellen. A fürdőintézet részéről, ez időre Dr. Kern Henrik úr Lipikben léte fürdőorvosi alkalmára. Továbbá rendelkez meg Dr. Gregorics A. J. és Dr. Mark Tamis egészségügyi tanácsosok Pakracban. Utóirány Beosból: Pestől a déli vasutal Barcsig vagy Zágrábról az Szarabce, innen gőzhajóval O-Gradiskába. A déli és keleti vidékekről vasuton Broodig, innen gőzhajóval O-Gradiskába. Távirati értesítésre, — a megérkezés idejének pontos megjelölése mellett — a fürdőigazgatóság Barcsba vagy O-Gradiskába felig fódott kocsit küld. Jódviz-elárusítás: Bécsben, Mattoni H.; Budapesten: Edecskuty L., Mattoni és Wille, Radoosay és Bányai; Zágrábról: Mittelbach; Eszéken: Kopszky. — Legjobb prospektusokat, valamint mindennemű értesítést küld a Fürdőigazgatóság Lipikben. 3738 Utányomat nem díjazatik.

CHIOCOCA - LIKÖR

(Liquor chioceae fortificans) Tudományosan megvizsgálva, lipókóba és tekinőtökkel alátalajnával, mint jeleknek bizonyult, határozottan ártalmatlan életrendi szer, különösen pedig mint gyors és kellemes ÉLÉNKITŐ, éhr sató és erősítő a gyöngyűt életi IZOMERÖRE, az idegek és feszerők erősítő sére; meglepő jótékonyan élető, életkötő és földítő hatá ában. Egyáltalán kitűnő egyetemes gyógy-Ital rossz vagy megzavarott emésztésnél, étvágytalanságnál, gyomorhurut, sörög, légség, hány-liner, zomorhét (zaha), hasmenés; tífus, sápkór és szárgászár, m.) lép-, vesé- és aranyeres bajoknál. Mindezek a chioceae-likör használata mellett gyorsan és biztosan meggyógyulnak s a mezz-szintetés folytán a le macsabb és legerősebb agkor érhető el. Itét tekintve, felülmúlja a legfinomabb szettai likőreket. Szám-talan utányom és kitűnő írást tekintélyektől, a chioceae likör jótékonyról szives magtekintésűvegt rendelkezésre állnak. Egy eredeti üveg pontos használati utasításával hat nyelven, 3 fr o. 4. Posta- és csoma-ajás díj 20 kr. Fő szállító raktár: Weber K. gyógyszerár Bécs, V. U. S. Ulrich-platz 4. (tovább minden levettheti megrendelés intézésébe). Főraktár: Weisz József gyógyt., a szerencsehez I, Tuchlauben. Budapest: Török József gyógyszerár, király-utca 12. Triest: Forstosch, gyógyszerár, al Camello; Prága: Füst József, gyógyszerár, Lemberg; Beizer S., gyógyszerár; valamint minden jó nevű bel- és külföldi gyógyszerárban. 528

Már május 15-én

4° tiszai sorsjegyek

565 huzása. Evenkint 3 huzás. Főnyeremény 100.000 ft. Eladók ilyeneket csak 12 havi részletre, a ft 10. — Az első részlet lefizetése után a sorsjegy azonnal a vevő tulajdonát képezi, s azzal minden nyereseményre egyenlőül jászák. LÖRY J. bankháza „Magyar Merkur“ os. pénzüg. i. folyóiratnak.

A balatonfüredi fürdő-idény

május 21-én nyitattik meg!

Balaton-Füred enyhe és egyenletes légköri viszonyánál és kitűnő juhsavó-intézeténél fogva különösen ajánlható: idült légszűhurut és tüdőbántalmaknál; égvényes sós, szénasavas vasas források, hideg és meleg szénasavas fürdő, gőzfürdő s női és férfi uszodával ellátott balaton-fürdő javallók: gyenge emésztés, idült gyomor- és bélhurut, hasi pozsgy, máj- és lébajok, hólyaghurut és vesebajok, aranyér és női bántalmak ellen; továbbá vérszegénység, sápkórás görvélvyrkóról. Általános gyengeség, gerinczsere és idegbántalmaknál. Rendszeres szőlőkúra szeptember 1-én kezdődik. Diszes gyógyterem, elegans étterem, terrasse, kávécsarnok, fódött sétány, jó zenekar és szini előadások, bál, tombola, jó restauráltó. — Károli vezetés alatt — szép és kényelmes butorozott lakások, posta és távirati hivatal, jól rendezett gyógyszerár. A közlekedés vasutón Budapestről — naponta kétszer — Bécs és Kanizsától Siófokig, innen a Balatonon át 3/4 óra alatt a Kisfaludy gőzhajóval történik. Vasuti saionjegyek 33 1/2 % kedvezményvel, azonfelül ünnep- és vasárnapokat megelőző napon Budapestről B.-Füredre és vissza 3 napra érvényes jegyek fél óra kaphatók. A fürdőintézet rendelő főorvosa dr. Huray; uradalmi orvos: Gemáhl. Lakás megrendelések Ecsy László igazgatóhoz intézendők B.-Füredre. A b.-füredi ásványvíz forráktára: Budapestre Edecskuty L. m. kir. udvari ásványvíz szállítónál; s kapható még Radoosay és Habenan fűszer-kereskedésében. A fürdőintézet rövid ismertetésével ingyen szolgál 539 A fürdőigazgatóság.

HIRDETÉSEK.

Elismerő nyilatkozat.

Tekintetes FÁCZÁNYI ÁRMIN gyógyszerész urnak Budapest, X. ker. Kőbányán.

Tekintetes úr! Az 1878-ik évben sokat szenvedvén gyomorhurutban, a Tek. gyógyszerész ur kitűnő gyógyhatású edes mustárja segített rajtam; de jelenben ujból bánt a gyomor-katharus, s mint öreg, már 80 éveket túlhaladt embernek, véleményem az, hogy a kutforrásból merített pohár víz életetőbb, a forrástól mérföldekre távozott folyó vizénél; — azért én is a forrásból kívánok gyógyhatású edes mustárt használni; s kérem a Tek. urat, sziveskedjék mégis nagy üveggel azon kitűnő gyógyhatású edes mustárjából utánvélet mellett nekem minél előbb küldem. — Lakásom Budapest, Ferecz-József-rakpart 2. sz. II. emelet 10. ajtó. 573 Budapest Aprilis 3. 1882 alázatos szolgálja Boér Antal, képviselőház korelnöke.

Theo tanár szakállhagymája

legjobb és legbiztosabb szer a szakáll szép növéseinek eszközlésére. Számítlanok vannak, még legmagasabb rangu férfiak között is, kik szép szakállat csupán e szernek köszönhetik. E szer a szakáll hibetelen gyorsasággal növeszt, így hogy általa még 13 éves ifjak is a legrövidebb idő alatt teljesszakkálhoz jutnak, kirol a bizonyítványok ezrei is tanuskoznak. Bár Ferecz gyógyszerész urnak Urinában. A nekem küldött Theo-féle szakállhagyma kitűnőnek bizonyult, mit köszönem mellet ezenel tudomására adók. Misk. 1879. szept. 25-én. Otpreda József. Fűrés József urnak Frigában. Szives közzvetésemre a szakállhagymáért; nagyon jónak találattott. Mindenkinek a legjobb lélekkel ajánlhatom. Schwarzbach, 1876. febr. 25-én. Hirt Károly s. k. építési vállalkozó. A szakállhagyma joggal mondható csodaszernek. Alig méghéti használat után örömmel látom régi öhajóimat teljessébe menni. Kérem ön tób. Teschen, 1879. május 27-án. Gindra Wenzel, óras. Vátsóli minőségben Budapestben csak Török József ur gyógyszerárban, király utca kapható; Pozsonyban Pinstory Felixnál, Mihálykapu; Temesváron Tarcsay Istvánál. Egy csomag ára 2 ft 10 kr. 6261

Os. k. kizáról. szab. ujonnan javított RUGANYOS SÉRVKÖTŐK.

A legújabb találmány a Bogrand, amerikai tudor után ujonnan javított ruganyos sérvkötő Politzer-től, ép úgy urak, valamint nők és gyermekek számára; rugóknélkül, tisztá gummiból művészi szerkesztve, s azon ezéja van, hogy még a legidültbb sérvet is a legrövidebb idő alatt egyforma helyzetbe hozza, és ép úgy nappal a legfárasztóbb munka, vagy sok járkaás mellett, mint szintén éjjel éljen át a használható, anélkül, hogy a sérvben szenvedő hivatásában a legkevésbé is akadályozza lenne. Nagy haszonnal jár, ha éjjen át is a testen marad, miután ekkor kiválóan jó és kellemes nyomatást eszközik a szenvedő részekre. Árak: egyszerű 6—7 ft; kettős 10—15 ft; gyermekeknek félrelé olcsóbban. Nagy raktár angol és francia acél sérvkötőköl, suspensoriumokból, szöve, gummiból, valamint szarvasbőröl is. A szarvasbőr és gummi suspensoriumoknak az a czéljuk, hogy a terjedést meggátolják. — Mélfoccsendők, légmárák, ágybetétek, hónap-szám-eszények, övkészítők, gummi harisnyák és minden gummi-árnczikk. — Sérvkötőknek megjelölendő, ha jobb, vagy ha bal felől vagy kettős legyen-e, egy szinten a derék bősége is. Megrendeléseket utánvélet postafordulival eszközik 636 csász. kir. kötelelőkészítő, Budapest, Deák-Ferecz utca. Politzer Mór

A mohai ÁGNES forrás

hazánk egyik legszénsavdusabb savanyu vize kitűnő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomorral az idegrendszer bántalmán alapuló bajban. Általában e víz mind azon köröknl kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervi élet támogatása és az idegrendszer működésének fölfokozására kívánatos. Borral használva már is kiterjedt kedvezésnek örvendő. Fris töltésben mindenkor kapható ÉDESKUTY L. m. k. udv. szállítónál Erzsébet-téren. Ugyszintén minden gyógytárban, fűszerkereskedésben és vendéglőkben.

SALICYLSAV-KÉSZÍTMÉNYEK

KIELHAUSER H. okl. gyógyszerésztől és illatszergyárosótl Grácsban. A Salicyl-sav a drezdai dr. Heyden vegytani laboratoriumból, azon felette kedvező eredmények után, melyeket a dr. Kolbe, dr. Neubauer, dr. Wagner stb. tanár urak kísérletei előidéztek, már világhírű vított ki magának mint erjedést és rothadást akadályozó anyag, és nem csak fényesen érvényesül mindennemű belső bajok ellen, hanem czéllirányú összetételben még fölülmulhatlan övszer a bőrre, hajra és fogakra nézve. Anticeptikus hatása különösen rendkívüli; megakadályozza a sérült szervek rothadását, s ezzel együtt eltűnik az azzal járó kellemetlen szag is. Salicyl-toilette szappan darabja ára 50 kr. Salicyl-toilette-víz 70 Salicyl-fogpor 50 Salicyl-fogpép 60 Salicyl-szavviz 60 Salicyl-hajkenőcs 50 Salicyl-hintőpor (lábak izadására ellen) 50 Főraktár Magyarországra nézve: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész Budapest, király-utca 12. szám.

Dr. Pattison közzvény-gyapottja

azonnal enyhíti és gyorsan gyógyítja a 6076 közzvény és csúz minden nemét, ugymint: arcz-, mell-, nyak- és fogfájásokat, fej-, kéz- és térd-közzvényt, tarszagatásokat, hát- és ágyékfájásokat. 70 krajczáros csúz, és 40 krajczáros fél csomagokban Budapestben Török József gyógyszerárban a szent lélekhez, király-utca 12., és Gerhardt A. gyógyszerárak, az fekete kutyához, rózsavirág 5. Bitter Inure fal gyógyszerárak, a remetéhez, sántát-utca 7. szám alatt. A szent Bokr A. szent-ú. 1; Nagy-Árpadon Nagy Gy. gyógyszer, a magyar koronához, Pozsonyban Pinstory Bolog, gyógyszer, a város raktához, 170 Mihály-k., Temesváron a Jahner G. gyógyszer, a magyar királyhoz.

A bártfai gyógyfürdő

első rangu hazai gyógyhely május hó 15-én nyitattik meg.

A bártfai erős égvényes sósavas ásványvíz-források hathatos gyógyerejéről évszázadok óta ismeretesek. E kitűnő gyógyvizek (ivó gyógymód, meleg ásványfürdők és fenyőfürdők által) biztos sikerrel használhatók: vérszegénység, sápkór ellen, idült gyomor-, bél- valamint légszűhurut és húgyhólyag-hurutoknál; az ivarszervi bajok és rendellenességek ellen, különösen az anyaméhkoronál és idegbajokban. Kitűnő hely idült betegek számára. Ezen régiürü fürdőhely Sárosmegyében, szab. kir. Bártfa városától egy fél órányira fekszik, a Kárpátok egyik hegylánczolata déli lejtőjén, gyönyörű száraz fenyveserdők által körüvezett kies völgyben, a legtisztább, üdítő balszamos erdei levegővel, pompás erdei sétányokkal. A legközelebbi vasuti állomás Eperjes, menettérti jegyek 33 1/2 % árleengedéssel minden nagyobb vasuti állomással válthatók. Eperjesről kocsin a kitűnő országuton 4 és fél óra alatt a fürdőbe érhetni. Az eperjesi pályaudvarban jó bérkocsik mindenkor elegendő mennyiségben találhatók. Jól berendezett lakások mérsekelt áron, egy új szálloda, egészséges, izletes étke, olcsó kiszolgálattal rendelkezők van. Posta- és táviratállomás helyben, mindnap reggel és este tér-zene. A vendégek kényelmére a mult évben felépült egy díszes gyógyterem és fedett sétány építés alatt van egy új fürdőház. Mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál a fürdőigazgatóság.

a fürdőigazgatóság.

NEMZETI SZÁLLODA BUDAPESTEN

Van szerencsem a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy a főváros legszebb helyén fekvő egyik legnagyobb első rendű szállodát a „NEMZETI SZÁLLODÁT“ IV. kerület, váci utca 22-dik szám alatt f. é. május hó 1-én átvettem. Midőn ezen szálloda, az abban létező étterem és kávéház minél gyakoribb igénybe vételére a n. é. közönséget tiszteletteljesen felkértem, arra vagyok bator utalni, hogy legpontosabb és minden igényeknek megfelelő kiszolgálattal által iparkodni fogok a n. é. közönség bizalmát és meglegedését kiérdemelni. Tisztelettel Rémi Róbert. (Utányomat nem díjazatik.)

NEMZETI SZÁLLODA BUDAPESTEN

HAZAI TERMÉNY!

CSÉPLÉSI IDÉNYRE

TÖMÖR (DARABOS) SZENET

három minőségben mozdonyok (Locomotive) fűtésére. minden hazai vasút állomásra szállítva, igen jutányos, mérsékelt árak mellett. Északmagyarországi egyesített közszénbánya- és iparvállalat-részvény-társulat Budapest, V. Erzsébet-tér 10. sz. (Utányomat nem díjazatik.) 411

Korytnicai gyógyfürdő

Liptómegegy, rózsahegygy vasutállomás. Évad-megnyitás május 15-én. Ásványvíz-gyógymód, fenyő-fürdők, juhsavó, hideg-víz-gyógymód. Elsőrendű gyógyhely gyomor s májbetegségek, aranyeres bántalmak, síha és tüdőleg-dag, sápkór, női betegségek és idegesség ellen. — Gyönyörű fekvésnél fogva kitűnő időző hely idült betegek számára. — Posta- és távirat-állomás. Az elő- és utó-évadban: május 15-től július 1-g, s augusztus 15-től szeptember végéig teljes ellátás lakással együtt naponta 2 forintba számíttatik. Menet-térti jegyek 33 1/2 % árleengedéssel minden nevezet-sebb vasuti állomá-nál válthatók. Fürdő-orvos: Dr. Ormay József. Ásványvíz-forráktárak: Edecskuty L. Budapest; Lavolta Beszterce-bánya; Makovicsky Rózsahegy. — Angolhonban: Gussava Ilmer London. Minden bővebb tudósítással szolgál a fürdőigazgatóság.

●●●TÁVOL LÁTÓ!●●●
 Új optikai zsebeszköz utarok, katonák, erdei és falusi lakosoknak.
 3-4 órnyi távolságra tisztán és világosan mutat!

Ezen ujjonnan feltalált távol látó 2 optikai lencséből áll, melyek minden tetszészerinti botra erősíthetők, és lényegesen nagyobb hatással bírnak, mint a mezei láteső, s ennél fogva általános tetszésre találván, különösen kirándulásokra stb., bárkinak a legjobban ajánlhatók. Tokkal zsebbe helyezésre frt 1.25, finomabb frt 1.75, külön finomságú frt 2.50.
Baroscop, biztos és csatlakozó idomutató frt 2.- legfin. kiállításban frt 2.75. (Ismét eladókak gyári árákon.) Szállítás készpénzre vagy póstautalvány mellett.
 Egyedül és k. **KLINGEL-BAUMANN**, BÉCS, I. ker. szőlősg. szállító. Képes árjegyzékek ingyen.

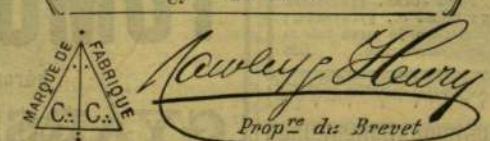
Nyujtsunk kezet a szerencsének!
400,000 márka
 Főnyereményt nyujt kedvező esetben a hamburgi nagy pénzseráják, mely az államtól engedélyezve és biztosítva van.
 Az új terv előnyös berendezése olyaszerű, hogy kevés hónap alatt 7 osztályban 47,000 nyermény jó biztos eldöntés alá, melyek között főnyeremények vannak esetleg 400,000 márkáig, különleg azonban

1 nyermény á M.	250,000	3 nyermény á M.	6000
1 nyermény á M.	150,000	54 nyermény á M.	5000
1 nyermény á M.	100,000	54 nyermény á M.	4000
1 nyermény á M.	60,000	108 nyermény á M.	3000
1 nyermény á M.	50,000	264 nyermény á M.	3000
2 nyermény á M.	40,000	10 nyermény á M.	1500
3 nyermény á M.	30,000	3 nyermény á M.	1200
4 nyermény á M.	25,000	530 nyermény á M.	1000
2 nyermény á M.	20,000	1,075 nyermény á M.	500
2 nyermény á M.	15,000	27,069 nyermény á M.	145
1 nyermény á M.	12,000	Összesen 18,436 nyermény	
24 nyermény á M.	10,000	á M. 300, 200, 150, 124, 100,	
3 nyermény á M.	8000	94, 67, 50 40, 20.	

E nyerményekből az első osztályban 4000, 116,000 márka összegért, 3 sorsolás alá.
 A nyerményhúszok tervszerint vannak hivatalból megállapítva.
 Ezen, az állam által biztosított nagy pénzseráják legkedvezőbb első nyerményhúzására 1 egész eredeti sorsjegyet csak 6 márka, vagy frt 3/4 o. b. j. 1 fél „ „ „ 3 „ „ „ 1 1/4 „ „ „ 1 negyed „ „ „ 1 1/2 „ „ „ 90 kr.
 Minden megbízás azonnal az összeg beküldése, postafizetés vagy utánvétele mellett a legnagyobb gondal teljességgel, mindenki megkapván tőlünk az állam czi-merével ellátott eredeti sorsjegyeket saját kezébe.
 A megrendelésekhez minden megkívánt hivatalos tervek ingyen lesznek mellékelve, melyekből ép úgy a nyermények beosztása az illető osztályokra, valamint az illető betétek is kivethetők; minden húzás után pedig érdekelteinknek a hivatalos lajstromokat felszólítás nélkül megküldjük.
 Kivánatra megküldjük a hivatalos tervezetet bérmentve előre, betekintés végett, s készek levén továbbá, nem tetészetben, a sorsjegyeket az összeg visszafizetése mellett a húzás előtt visszavenni.
 A nyermények kifizetése mindig pontosan, állami jótállás mellett történik.
 Gyűjtődenk mindig kiválóan kegyelmezett a szerencse által, s érdekelteinknek gyakran a legnagyobb nyerményeket fizettük ki, a többi között 250,000, 100,000, 80,000, 60,000, 40,000 márkával.
 Előrelátható, miszerint egy ilyen, a legszárdabb alapra fektetett vállalat mindenféle hátrókövetelményektől részben független, s így tehát kérjük, hogy minden megbízást teljesíthessünk, a megrendeléseket mielőbb, mindenesetre f. évi május 15-ke előtt hozzánk beküldeni.
Kaufmann & Simon, bank-és váltó-üzlete Hamburgban.
 P. S. Ezzel köszönetet mondunk az irántuk eddig mutatott bizalomért, és a midőn az új sorsolás alkalmával részvetelre fölívunk, eszentül is arra fogunk törekedni, hogy pontos és szilárd kiszolgálás által a teljes megelégedést elvessék kinyilvánítsák.
 A. F.

A LEGJOBB SZIVARKA-PAPIR LE HOUBLON
 francia gyártmány.
 Utánzásokra figyelmeztetünk!!

Csak az a szivarka-papír valódi, hol minden lapon a LE HOUBLON bélyeg van, és minden doboz az alábbi védjegyvel van ellátva.

CAWLEY & HENRY, d'origine Fabricants, PARIS
 seuls Fabricants brevetés des Marques:
PAPIER ANANAS Couleur Mals
LE DRAPEAU NATIONAL Blanc ou Mals
 Qualité supérieure Aux Armes de chaque Pays

Gleichenbergi gyógyhely
 Stájerországban.
 Egy órányira kecsin a m. nyug. vasút Feldbach állomásától. Az idény kezdete május 1-én.
 A szálló-gyógymód kezdete szeptember elején.
 Alkalmos-muszatikus és vasavasviz, kecsin, tej, fenyőtű-és forrásos-porlasztó bejegyzések, szénasavas fürdők, szulfidfürdők, édesvíz-fürdők, fenyőtű-fürdők, hideg fürdő berendezésű hidrogén-gyógymódra.
Johannisbrunnen Gleichenberg mellett.
 Legjelesebb és legelőszesebb frissítő ital: gazdag szénasavtartalmú, az emésztés elősegítésére kielégítő mennyiségű szénasavas natron és konyhasó-tartalma, valamint a gyomor terhelő mérséklésére alkalmas, a Johannisbrunnen vizét kiválóan ajánlják gyomor-és hólyagbántalmaknál.
 Kapható minden nagyobb ásványvíz kereskedésben.
 Raktár Budapestben **ÉDESUTY L.-nál**.
 Tudakozások és megrendelések kecsin, lakások és ásványvízeket illetőleg a kutigazgatóságánál Gleichenbergben.

Tüdő-és gyomor-baj meggyógyítva.
HOFF-féle
 maláta-kivonat-egészségi sör.
 Legfels. helyen 58-szor kitüntetve.
 Maláta-csokoládé és maláta-cukorkák.
Köszönet-nyilvánítás.
 Van szerencsem önnel szentelt tudatni, miszerint az ön Hoff-féle maláta-kivonat-egészségi sör- és maláta-csokoládé- és maláta-cukorkái már évek óta nem fogy ki házámból; nem tudok házirozsunknak elegendő hálat adni, hogy nekünk ily házi szer, mint az ön maláta-készítmény, jusson.
 Az ilyen ártalma van az ön gyógyítástervezet. — Habár Hoff urnak első elismerését vannak is osztrák és királyi, mindamellett kötelezően tartom, saját véleményemet is a rendkívül győztesről a szentelt érdeklődés közlétem, s kérem annak nyilvánosság alá hozatalát. A mellékelt összegezték bérlet 25 palack maláta-kivonat-egészségi sör, 10 zacskó csokoládé s gyomor-egészségi cukorkák. Ezen készítmények is igen jó szerként tesznek egy rokonom házában, s az a valódi maláta-készítményeket minden más maláta-készítmények elő helyén.
 Pozsony. Langé Teodor, inspector.
HOFF JÁNOS főüzlete
 Magyarország számára:
Budapest, zsidó-utca 7.
 A főposta átellenében.

A FRANKLIN-TÁRSULAT
 magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárunknál kapható:
Shakspeare-mesék.
 Írták **Lamb Károly és Mária.**
 Angolból fordította, bevezetéssel és Shakspeare rövid életrajzával ellátta **MIHÁLY JÓZSEF.**
 Átnevezte **VOLF GYÖRGY.**
 Ára füzve 2 frt. Vásonba kötve frt 2.40.
 TARTALMA: A vihar. — A Szent-Iván-éji álom. — Sok hűbő semmiért. — A hogy tetszik. — Minden jó, ha jó a vége. — A makrancos hölgy. — A tévedések vig játéka. — Szeged-szeggel. — Vízkereszt, vagy amit akartok. — Pericles, Tyrus fejedelme. — Téli reg. — A két veronai ifju. — A velencei kalmár. — Cymbeline. — Lear király. — Macbeth. — Athéni Timon. — Romeo és Julia. — Hamlet, dán királyfi. — Othello. — Függelek; A Lamb testvérek életéből. — Az idegen szók kifejtéséről.

Tanulóknak felvétetik alólírottnál, 16knek 13-14 éves, legalább is az elemi osztályokat végzett, jó magaviseletű, ép egészséges fiúk. 533
BELICZAY BÉLA,
 mézeskalács és viaszgyertya készítő.
 Budapest, VII. Csányi-utca 7.
Figyelmeztetésül!!
 Távolsági és gyenge látóknak kizárólag általam készített és egyáltalán elismert szemüvegek szállítására és bármilyen módon magat bemutatott utazó által el nem árulhatott, hamisított szemüveg kizárólag látásérzékelési intézetemben, Budapest, váci utca 19. sz. kaphatók. **SOLOMONSON N. H.** látászész.

FERENCZ JOZSEF
 KESERÜVIZ-FORRÁS
 Valamennyi keserűviz között mint a leghatasóbb van elismerve.
 Dr. Korányi tanár, Kir. tanácsos Budapest. «Különösen az által tünik ki, hogy már kis mennyiségben biztos hatása van».
 Dr. Kézsmárczy tanár, Budapest. «Kiváló előnye fokozottabb használatkor szorba emelkedett».
 Dr. Gebhardt tanár, Pest. «A Szt.-Rókus kórház igazg. Pesten. «A többi bácsi vizekhez aránylag kevesebb mennyiségben hoz kedvező eredményt létre».
 Dr. Darányi kórh. igazgató, városi főorvos Aradon. «Mindem alkalmas esetben a legjobb eredményeket tüntette fel».
 Dr. Ambró bábaképzőint. igazg. tanár s egész. tanácsos Pozsonyban. «A betegágyasoknál is mint kitűnő használati szer ajánlható».
 Dr. Kiss kórh. igazgató, Kir. gyomor-és bélhurutnál, meggyógyított székrekedéssel, vértalálással, anémia stb.»
 Kapható a bel-és külföldi gyógyszerárakban s nagyobb fűszerár-kereskedésekben. Kivánatra mindenütt előnyös feltételek mellett rakatárak állítanak fel. ha az iránt óhaj-tás nyilvánítatik. Nyomatványok stb. ingyen a szétküldési igazgatóságától Budapest, váci utca 18. 447

A wildungeni természetes ásványvizek
 A György-Viktor és az Ilona-forrásokból, előbb savanykút és sóskutnak nevezve, kitűnőnek bizonyultak vörsegyégségű, sápkör-, méhsejv-, nyálka-folyásnál, mell-, gyomor-és bélhurtnál, legszembetűnőbben azonban az i y a r s z e r v i betegségekben (vese-, hólyaghurut, hólyaggyulladás, hólyag-arányér, dara-és kőbántalmakban, stb.), s minden orvosi tekintély által ajánlatnak.
 Már 1584-ben mondja Tabermentanus T. a wildungeni ásványvizekről: «Nyhítik a vese és hólyag fájalmait, a darát elvezetik, s elhajtják a vizezartartott vizeletet, könnyítik a fájdalmas vizelet, még azoknál is, kiknek vizelete véres és gennyes lenne».
 W i e h m a n n tanár («Az ásványvizek hatásáról», Hannover, 1797) ezeket mondja: «Nem ismerek vizet, mely diuretikus (vizelethajtó) hatásánál fogva a wildungenihez hasonlítana. Különösen hatásos az elválasztó szervek bajainál; valóságos különleges szer azonban a kőbajok ellen».
 Dr. Osann E. tanár («Az ismert gyógyforrások jellemzése», Berlin, 1832) azt mondja: «Az ivarszervek idült betegségeinél, dara-és kőbántalmaknál, nála-kórosodások, hólyaggyulladások, a prostata betegségeinél, szabálytalan aranyérnél a vizelethajtó és nyál-oldó wildungeni vizek joggal kitűnő hirre tettek szert».
 H u f e l a n d a «Journal für praktische Heilkunde» című folyóiratában (68. kötet, V. rész, Berlin, 1832), miután 5 maga is 12 hétig súlyos hólyagbántalomban szenvedett és a wildungeni vizet a legjobb sikerrel használta, így kiált föl: «Dicsőség és hála a Mindenhatónak, a ki nekünk a dicső ajándékot: a wildungeni gyógyforrást adta!»
 Lebert tanár (Ziemssen's Handbuch der speciellen Pathologie und Therapie, 9. kötet, 2. fejelet) azt mondja: «A legjelesebb ásványvizekhez tartozik idült hólyaghurut bántalmainban a wildungeni víz».
 «Mind ezen ásványvizek közül azonban a wildungeni Ilona-kut a legnagyobb hirreget viatta ki... A wildungeni sós (Ilona-kut) továbbá igen alkalmas a hólyaghurut minden alakja ellen, melyek az ingerlékenység és petyhüdség közötti fokozatot különböző csoportosításban, a számos egyén különbözősége szerint kitöltik.» (Klinische Baenologie, Ditterich G. L. tanár, München 1862).
 Tudakozásokat a wildungeni fürdő iránt, lakásmegrendeléseket a B a d e l o g i r h a u s - vagy az E u r o p ä i s c h e H o f -ban — mindkettő közel a fő forráshoz — elfogad a wildungeni ásványforrás-részvénytársulat felügyelősége a wildungeni fürdőben.

FRANKLIN-TÁRSULAT
 magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárunknál kapható:
Shakspeare-mesék.
 Írták **Lamb Károly és Mária.**
 Angolból fordította, bevezetéssel és Shakspeare rövid életrajzával ellátta **MIHÁLY JÓZSEF.**
 Átnevezte **VOLF GYÖRGY.**
 Ára füzve 2 frt. Vásonba kötve frt 2.40.
 TARTALMA: A vihar. — A Szent-Iván-éji álom. — Sok hűbő semmiért. — A hogy tetszik. — Minden jó, ha jó a vége. — A makrancos hölgy. — A tévedések vig játéka. — Szeged-szeggel. — Vízkereszt, vagy amit akartok. — Pericles, Tyrus fejedelme. — Téli reg. — A két veronai ifju. — A velencei kalmár. — Cymbeline. — Lear király. — Macbeth. — Athéni Timon. — Romeo és Julia. — Hamlet, dán királyfi. — Othello. — Függelek; A Lamb testvérek életéből. — Az idegen szók kifejtéséről.

VASÁRNAPI UJSÁG
 Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **egész évre 12 frt**
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félévre --- 6 *
 Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG**: egész évre 8 frt
 félévre --- 4 *
 Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK**: egész évre 6 frt
 félévre --- 3 *
 Külföldi előfizetéseket a postaius meghatározott viteldij is esatolando.

20-ik szám 1882. BUDAPEST, MÁJUS 14. XXIX. évfolyam.
TÓTH LŐRINCZ.
 NEM aggyastán, testben, lélekben ifju még, élénk, vidám, munkára kész s munka-bíró. Igy éri meg írósa ötvenéves jubileumát Tóth Lőrincz, költői s jogi irodalmunknak érdemes veteránja, a m. tud. akadémia és a Kisfaludy-társaság rendes tagja s a m. kir. kuria rendes birája. Életkora sem épen olyan magas még, 1814. december 17-én születvén Komáromban, még nem töltött 68 évet; de tizenhözadfél éves korában, mint bölcsészethallgató a pesti egyetemen, 1832-ben elhunyt kitűnő tanára, Imre János (akad. r. tag) halálára irt ódájával az irodalmi nyilvánosság terére lépven, föllépésének ez évi május 12-én telt be ötven éve.
 S ez ötven év nemcsak egy esetleges dátum ugyanannyidiki évfordulóját, hanem ötven évi folytonos, szünetelt nem ismerő, sokoldalú s mindenütt érdemes munkásságot jelöl. Nem a véletlen szerencsét, hogy első föllépésének félévesadát friss egészségben érthette meg, hanem a kitartó munkásságot s a szerzett érdemeket ünnepejük; növelve örömlenket, hogy Tóth Lőrinczen is beteljesedett az irodalmi világban épen nem ritka példájú igazság, hogy a sok munka nem vénit, nem tör meg, sőt késő korig is fentartja a szellem ifjuságát s még a test eleveenségét is.
 Vessünk egy pillantást e termékeny és gyümölcsöző életre, melynek még csak kezdő pontját jelöltük meg.
 Tóth Lőrincz szülő városában, Révkomáromban kezdte tanulását s nem csak az elemi iskolákat, hanem a gimnáziumot is ugyanott a reformátusoknál, mely felekezethez maga is tartozik szép sikerrel elvégezve, egy évet (1830/1) a pozsonyi akadémián töltött s azután négyet (1835-ig) a pesti egyetemen. Első irodalmi kísérletei megelőzik Pestre jövetelét, de azokból még csak az irodalom iránti szeretet látszott ki. Pesten a nagyhirű Frank Ignác, Imre János, Horváth István, Vezzerle és Virozsil voltak tanárai s kivált Imre és Horváth élesztették benne az irodalom szeretetét is.
 Atyját 1832-ben elvesztvén, a tizenhözadfél éves ifjura hamar ránehezdedek az élet gondjai, de azokkal együtt az önállóság érzete s a munkásság ösztöne is kifejtett benne. Imre János halálára irt ódaja már némi figyelmet ébresztvén, Szevny mindjárt barátságára méltatá az ifjút s üdvösen hatott reá az irodalmi nyelv s a

TÓTH LŐRINCZ.